

Nr 262.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förmynderskap.*

Propositionen nr 53 med förslag till lag om förmynderskap avser en tidsenlig revision och sammanfattning av allmänna stadganden om förmynderskap. Den vill vidare fylla behovet av en bättre kontroll på förmynderskap utom huvudstaden särskilt i landsbygden. Slutligen utgör förslaget ett led i den skandinaviska civillagstiftningen. Ur dessa tre synpunkter hämtar lagstiftningen ett starkt stöd för sin befogenhet.

Allmän erinran.

Man må emellertid erinra sig, att denna lagstiftning, såvitt rör kontrollbestämmelserna, hör till dessa olyckliga lagstiftningsområden, i vilka föreskrifter äro obehövlige för de flesta fall men ändock ej kunna organiseras utan att omfatta alla fallen. I regel sköta säkerligen förmyndare av plikt eller intresse sina uppdrag så, att det allmänna ej har någon anledning att på ett mer eller mindre otympligt sätt blanda sig i deras förvaltning. Undantag finnas dock i avsevärd omfattning. Av denna anledning måste en stor apparat sättas i gång samt kostnader och besvär åsamkas, vilka till större delen äro onödiga. Någon annan utväg gives icke, då man ej kan på förhand urskilja förmyndare, som behöva kontroll. Under sådana förhållanden bör det emellertid å andra sidan vara angeläget noga tillse, att kontrollapparaten hålles inom rimliga gränser och ej onödigt invecklas.

Den allmänna kontrollen enligt förslaget.

Det viktigaste i fråga om kontrollen är en tillsyn, att förmyndarna ej äga tillfälle att förskingra de omyndiges kapitaltillgångar. Redan detta åstadkommer ett överflödigt besvär för det stora antalet förmyndare, vilka sålunda få sitta emellan för mindertalets opålitlighet. Men det kan som sagt icke hjälpas. En fördel uppkommer på denna punkt för övrigt härigenom för alla förmyndare. Sanfctliga måste de deponera värdehandlingar och kontanter på något säkert ställe. Det är då en fördel för dem, om lagen ger anvisning på en deposition, som tillika alltid kommer att godkännas.

Deposition av värdehandlingar och kontant kapital.

Förslaget innehåller emellertid, att värdehandlingar skola nedsättas i öppet förvar hos riksbanken eller annan bank. Det vanligaste blir förmodligen, att

nedsättning sker i en enskild banks notariatavdelning, då denna utväg erbjuder sig i den största utsträckningen.

Häremot kunna betänkligheter resas. Stadgandet innebär ett bestående av det enskilda bankväsendet såsom bärare även av en allmän organisation. Denna utväg står ej i överensstämmelse med det på senare tider alltmer framträdande strävandet att snarare begränsa än utvidga det enskilda bankväsendets privilegier och maktområden.

Därtill kommer, att detta bankväsende mest inriktar sig på att stödja spekulativa affärsföretag. De olika bankförvaltningarna få härigenom lätt en ensidig syn på marknadens värdehandlingar och söka helt naturligt vid ombyte av värdehandlingar eller kontanta medels placering förorda sådana värdehandlingar, i vilka de eller dotterbolag äro närmast intresserade. Mången förmyndare kan falla offer för ett dåligt råd och den kontroll, som kan ligga i överförmyndarens tillsyn är visserligen icke utan värde men utav ett ovissat värde för de särskilda fallen, beroende på olika överförmyndares eventuella oerfarenhet, eftergivenhet, intressentskap eller oförmåga att bedöma saken. Samma synpunkter gälla ock deposition och förvaltning av myndlings kontanta medel, för vilkas placering förmyndaren lätt förledes att taga råd av den bank, där han har sina övriga förbindelser.

Förslaget anser sig vidare nödsakat att från depositionsplikt undantaga värdehandlingar, såframt sammanlagda värdet uppgår till högst 2,000 kronor. Detta är, såsom nedan skall ytterligare framhållas, också en märklig brist oavsett den vidtagna modifikationen i lagberedningens förslag, vilket satte gränsen till 5,000 kronor.

Då emellertid något bättre sätt för deposition än den nu föreslagna knappast kan stå till buds, synes förslaget i denna del böra godtagas åtminstone såsom ett experiment. Därvid måste dock ifrågasättas, huruvida icke på orter, där riksbanksavdelningar finnas inrättade, depositionen enligt lagens föreskrift bör ske i denna avdelning och ej i någon enskild bank. Då förmyndarkammaren i Stockholm ej haft egen kassa, var det ock stadgat, att förmyndare skulle nedsätta penningar i riksbanken och ingiva attest därom till förmyndarkammaren. Deposition i enskild bank tilläts ej.

*Kontrollen i
övrigt.*

Det vore enligt min erfarenhet och uppfattning säkerligen tillräckligt, om kontrollen å förmyndarvården i riket inskränkte sig till en tillsyn, att kapitaltillgångarna ej förskingrades och att förmyndarräkning över nästföregående års förvaltning avgäves och granskades. Därutöver borde det allmänna ej lägga sig i förmyndarens och familjernas omsorger annat än i den mån från myndlingar, anhöriga eller andra eller på grund av för rätten kända förhållanden ingripande i förvaltningen anses vara nödigt.

Man kan i brist på erfarenhet icke veta, hur förslaget kommer att verka i praktiken. En ganska stor betänksamhet ingiva dock, synes mig, de många buden med kommunikationer, skrivelser, förelägganden och besvär. När därtill

två ledamöter i lagrådet (se sid. 134 i propositionen) tro sig kunna konstatera, att den föreslagna lagstiftningens kontroll genom överförmyndare i effektivitet och allsidighet överträffar Stockholms förmyndarkammarens tillsyn över förmyndarförvaltningen, så måste betänkligheterna ökas. Det finnes icke den ringaste anledning att önska sig större effektivitet och allsidighet i huvudstadens kontroll å förmyndarvård än som för närvarande äger rum. Nämnade yttrande betyder, om det vore riktigt, att det nya förslaget går alldeles för långt i organisation och hotar med ett ofruktbart mångsysslande. De båda ledamöterna sakna emellertid förmodligen ingående erfarenhet och det är därför så mycket mer möjligt, att de misstagit sig, ehuru visserligen detta långt ifrån är visst.

Må man besinna, att en offentlig institution, den må på detta område arbeta kollegialt eller med en ensittare såsom ledare, icke kan sätta sig in i alla de personliga förhållanden, som inom de skilda familjerna kräva hänsyn. Huru stor än apparaten tilltages, kan den dock i de flesta fall ej lägga annat än en tämligen död hand på det levande livet.

Till och med rättens uppgift att utse förmyndare måste merendels ske på förtroende. Man får nöja sig med, att en föreslagen förmyndare enligt prästbevis håller det formella måttet. Längre kan domstolen i själva verket vanligen icke komma. Den utser den, som av barnens närmaste eller andra blivit förordad. Lagen själv stannar vid att uppställa företrädesrätt i viss ordning för närskylda oavsett deras kvalifikationer.

Även en granskning av förmyndarräkningar från en gången tid måste från det allmännas sida i stort sett bliva av huvudsakligen formell beskaffenhet.

Stockholms förmyndarkammare.

Stockholms förmyndarkammare inrättades år 1667 och bibehölls oavsett den kodifikation av förmynderskapsrätten, som inflöt i 1734 års lags ärvdabalk. En ny kodifikation av förmynderskapsrätten såsom ett led i ärvdabalken föreligger nu och då står fortfarande på dagordningen, om förmyndarkammaren skall bibehållas eller icke. Lagberedningen har, om än med uppenbar tvekan, tillstyrkt förmyndarkammarens avskaffande. Därvid har man dock, i följd av nämnda tvekan, slutligen ansett sig ej kunna undvara förmyndarkammaren för att experimentera delvis med den nu föreslagna ordningen. Hursaken skall ordnas efter förmyndarkammarens avskaffande, har beredningen ej kunnat angiva. Riktlinjer, man kan nästan säga konturer därför saknas. Det talas ibland svävande om olika utvägar och antydes även, såsom meningens synes vara, att det skall överlämnas åt rådhusrätten i brist på annan initiativtagare att utfundera någon skälig lösning.

Överblick.

I lagrådet har en ledamot förordat förmyndarkammarens bibehållande. En annan, som uttalat tvekan på den punkten, anser emellertid att om förmynd-

darkammaren avskaffas, bör det ske genast. Två ledamöter förordade kammarens upphävande utan att närmare ingå på verksamhetens avveckling.

Propositionen ansluter sig väsentligen till lagberedningens uppfattning.

Häremot stå den förstnämnda ledamoten i lagrådet, förmyndarkammaren och rådhusrättens första avdelning för förmyndarskapsärenden, samfällda rådhusrätten samt svenska advokatsamfundets styrelse.

Förmyndarkammaren bör därför om möjligt bibehållas och fråga snarare uppkomma, om möjligen även i andra, numera stora städer en liknande inrättning kan vara på sin plats. Denna sista utväg ifrågasattes av styrelsen för Sveriges advokatsamfund.

*Fördelarna
av förmyndarkam-
marens bibehållande.*

De huvudsakligaste fördelarna av förmyndarkammarens bibehållande äro följande:

De tre olika sidorna i uppsikten, nämligen bankverksamhet, notariatavdelning och rättsvärd, äro här samlade på en punkt samt på ett praktiskt, naturligt sätt sammanvävda med varandra. Här kan det ej inträffa, att den ena handen icke vet vad den andra gör. Enighet blir praktiskt rådande, sakens olika sidor stödja varandra och förmyndaren kan på ett ställe få sina olika ärenden utträttade.

Denna organisation splittras av förslaget åt tre olika håll med därav följande virrvarr och besvär. Det var på sin tid mycket överklagat av förmyndarna, att de måste göra alla kontanta insättningarna i riksbanken och därifrån till förmyndarkammaren lämna bevis om insättningen. Förslaget återställer ett dylikt missförhållande och tillägger andra.

Man föreställer sig, att dessa angelägenheter till äventyrs skola motvägas av fördelen utav en mera personlig kontakt mellan överförmyndaren och förmyndaren. Särskilt två ledamöter i lagrådet betona betydelsen av det personliga samarbetet mellan överförmyndaren och förmyndaren samt att förmyndarkammaren, om den bibehölles, dock fortfarande bleve ett ämbetsverk med de olägenheter, som därav följa vid utöandet av en verksamhet av ifrågasvarande art.

Förmyndarkammaren är emellertid i högsta grad *en anstalt för rådsökning och rådgivning*. De båda civilassessorernas mottagningstid upptages så gott som helt och hållet med rådplägnings och vägledning för allmänheten, därvid de i enklare ärenden biträdas av den övriga kanslipersonalen och även av vaktmästarne. Å den övriga tiden på ämbetsrummet och även i hemmet tjänar telefonen, som djupt ingripit i arbetssättet, till att förmedla ett meningsutbyte mellan assessorerna och allmänheten samt beredning av ärendena, såväl redan inkomna som tillämnade.

Assistenten står på samma sätt om än enligt sakens natur i mindre omfattning i livlig samverkan med allmänheten, såvitt rör förmyndarräkningar, såväl genom personliga sammanträffanden som per telefon.

Inne på kammarkontoret vid insättande eller uttagande av medel eller ut-

fående av värdehandlingar försiggår i största utsträckning enahanda procedur. Förmyndarna inlåta sig ofta i långa samtal om sina angelägenheter och erhålla med största benägenhet alla anvisningar och förslag angående goda och betryggande placeringar.

I åtskilliga ärenden pläga förmyndarna dessutom hänvända sig med sina bekymmer direkt till ordföranden såväl på ämbetsrummet som i hemmet. Den byråkratiska ordningen, ryktesvis omtalad bland den allmänhet, som ej alls eller ej numera har några mellanhavanden med förmyndarkammaren, härleder sig från vissa traditioner i gamla tider. Arbetssättet har tid efter annan moderniserats och att några mera betydande anmärkningar däremot ej numera kunna med fog uppställas bevisas bäst därav, att advokatsamfundets styrelse, vars flesta ledamöter hava sin verksamhet i huvudstaden, enhälligt förordat kammarens bibehållande. Den prisas ock av lagberedningen.

Man må icke heller föreställa sig, att de nya överförmyndarna skola kunna sköta den dem anförtrodda stora apparaten på ett mera personligt sätt. Även de behöva ett kansli förmodligen eller med andra ord ett ämbetsverk och även om mot all förmodan var och en skall ensam kunna sköta allt, må man lika litet föreställa sig, att ämbetsverkets anda därigenom undflyr honom. Snarare kan inträffa, att en sådan person blir så upptagen av sina göromål, att han till skillnad från förmyndarkammarens tjänstemän förlorar både tid, håg och tålmod att tillbörligen vara allmänheten helt till tjänst. Detta kan så mycket mera befaras, som överförmyndarna hava tänkts skola med bibehållande av sitt borgerliga yrke kunna på lediga stunder medhinna ifrågasvarande göromål. Man lär särskilt hava tänkt sig, att till överförmyndare skulle kunna anlitas kontorsfolk, som sålunda vore i tillfälle att å sina kontor mottaga allmänheten i förmyndarangelägenheter. Både lagberedningen och propositionen lämna, som redan sagts, å sido kontrollens närmare ordnande efter förmyndarkammarens upphörande och de olika antydningar, som yppas, lämna rum för så många erinringar, att det synes vara för mycket begärt, att å denna obefintliga organisations vägnar göra utfästelser om fördelar, som icke skulle ernås med den nuvarande ordningen.

En tredje fördel med den nuvarande ordningen är möjligheten till kollegial behandling av viktigare ärenden. En myckenhet småavgöranden, som dock vid den kollegiala behandlingen snabbt expedieras, skulle kunna överlämnas till en enda persons prövning och sålunda närmast till dem, vilka såsom i själva verket överförmyndare tillhandagå allmänheten med råd och dåd. Redan nu har förmyndarkammaren överlämnat åt kamreraren att i självklara fall i samråd med assistenten utlämna handlingar och penningar intill 1,000 kronor utan förberedande anmälan. Sådan anmälan sker därefter till protokollet, varvid åtgärden godkännes. Denna sistnämnda procedur kan gott också avskaffas genom en förändring i instruktionen. Liknande befogenheter skulle kunna lämnas andra tjänstemän med chefsanställning. Detta kan här ske med så mycket större trygghet, som förmyndarkammaren på alla avdelningar för-

fogar över juridisk sakkunskap, som på förevarande förvaltningsområde har stor betydelse men ej förutsättes behöva förefinnas hos de eventuella överförmyndarna.

Då däremot en sådan befattningshavare känner sig tveksam eller böjd för att avslå en framställning, är det särdeles lämpligt, i all synnerhet i partens intresse, att saken omedelbart hänskjutes till ett kollegialt avgörande, i vilket då deltagar utom den ifrågavarande tjänstemannen tvenne andra i verket anställda personer. En sådan utväg kommer att alldeles saknas enligt propositionens förslag. I stället hänvisar det parten, att i sådana fall föra klagan hos rådhusrätten. Detta är en betungande omväg för den klagande, frånsatt att vederbörande i en mängd fall säkerligen ej komma sig för därmed samt således kanske gå miste om en skälig förmån och endast bevarar sitt missnöje över avslaget.

Det har nu visat sig, att den hitintills åvägabragta nya lagstiftningen inom familjerättens område föranlett en myckenhet processer av sådant omfång, att rådhusrätten måst utvidgas med en helt ny avdelning. Genom förmyndarkammarens upphörande skulle rådhusrättens första avdelning för förmynderskapsärenden m. m. givetvis kvarstå, men till denna domstol skulle ytterligare komma ett obekant antal klagomål mot överförmyndares åtgärder och beslut av olika slag. Det tillskapas en ny instansordning med rätten som andra instans. Efter någon tid kommer denna instans att sakna de erfarenheter, som den nuvarande organisationens målsmän besitta, och benägenheten för formella avgöranden vinner lätteligen insteg. En sådan omgång och en sådan föga tilltalande utveckling undgås genom det nuvarande systemets bibehållande.

För det fjärde har det nuvande systemet sin betydelse däri, att förvaringen av värdehandlingarna samt de kontanta medlens placering därigenom bli på ett opartiskt, enhetligt och tryggare sätt tillgodosedda. Redan ovan är framhållet de olägenheter, som äro förbundna med de enskilda bankernas befattning med dessa angelägenheter och hänvisas här till nämnda utläggning (sid. 2). Lagstiftningen skapar ett lotteri i lyckligaste fall och visst är, att förslaget i sin mån förstärker det privata bankväsendets växande maktställning även på ovidkommande områden. Där dessa olägenheter kunna, såsom i huvudstaden, undvikas, bör detta ock ske.

Ett femte ingalunda oviktigt skäl ligger däri, att förmyndarkammaren omhändertager *alla* värdehandlingar och kontanta kapitaltillgångar, där ej av särskilda skäl undantag därifrån medgives av praktiska anledningar. De minst omfattande tillgångarna behöva i all synnerhet skyddas både därför, att de äro den omyndiges enda tillgång, och även därför att en sådan liten behållning icke minst är utsatt för förskingring av en förmyndare, som särskilt i de små förmynderskapen kan ha en bekymmersam ekonomisk ställning. Dessa förmyndare behöva ock i all synnerhet få anvisning på någon förvaringsplats för myndlingens kapitaltillgångar.

Med hänsyn till svårigheterna i landsorten beslöt lagberedningen sätta gränsen mellan inlämningspliktiga och icke inlämningspliktiga värdehandlingar till högst 5,000 kronor. I anledning av de erinringar, som riktats däremot, har beloppet nu blivit nedsatt till 2,000 kronor. Detta är en kompromiss och förslaget lämnar hädanefter även inom huvudstaden de minsta förmyndarskapen åt sitt öde, om än ej i samma omfattning som ursprungligen tänkts. Detta bör icke tillstodjas, såvitt Stockholm angår (sid. 24).

Traditionen, centraliseringen, möjligheten till kollegial behandling samt förmyndarkammarens sammansmältande med vederbörande avdelning av rådhusrätten har för det sjätte givit den en auktoritet, som också talar till dess förmån. Man hör understundom rättssökande betona den stora fördelen för dem att hava förmyndarkammaren bakom sig. Många svårigheter att komma till rätta med än den ene och än den andra undvikes härigenom.

I detta sammanhang förtjänar erinras, att ett tryggande av förmyndarkammarens nuvarande personal är en ingalunda föraktlig angelägenhet. Lagberedningen förutsätter, att garantifonden kan behövas för den ordinarie personalens pensionering efter förmyndarkammarens avveckling. Bättre användningssätt vore dock, som sagt, att använda dess avkastning för inrättningens bibehållande eller till betäckande av kostnaderna för den nya ordningen och således utan alltför strängt tillitande av de omyndigas medel. Den extra personalen, som i regeln dessutom har en mycket lång tjänstetid och för vilken delvis ordinarie platser redan inrättats, måste ock beredas någon utkomst och får enligt vår mening icke utan vidare avskedas och allra minst för vinnandet av en sämre förmyndareordning än den nuvarande.

Såsom en sammanfattning kan sägas, att förmyndarkammaren från sin begynnelse varit byggd på det naturliga förhållandet, att i huvudstaden med dess större befolkning kan en centralisering av kontrollen å förmyndarskap lämpligen organiseras och på samma gång givas önskvärd större omfattning än för hela riket. Denna centralisering har varit en fulländning av systemet på en viss ort och detta berättigande är lika tidsenligt nu som tillföre.

Den tvekan, som gjort sig gällande även hos anhängare till förmyndarkammarens upphörande, har uppenbarligen sin grund i förnimmelsen, att förmyndarvården därigenom blir sämre organiserad i huvudstaden än för närvarande äger rum och att för denna försämring icke kan åberopas någon annan grund än att den är påkallad av önskvärdheten utav likformighet med det övriga riket. Måhända spelar också här, såsom så ofta sker, prestigefrågan in mer eller mindre.

Visserligen var ursprungligen det mest anförda skälet, att bouppteckningsavgifternas avskaffande inom en nära framtid icke längre medgav bibehållande av en förmyndarkammare, som antogs måste ställa sig dyrare än den av beredningen ifrågasatta ordningen. Beredningen utgick därvid från den uppfattningen, att frågan gällde lejonparten av det kostnadsbelopp, som belöpte på upp-

rätthållande av förmyndarkammaren och rådhusrättens första avdelning för förmyndareärenden m. m. tillsammans. Sedan det emellertid klargjorts, att inemot hälften av kostnaderna belöpte sig på rådhusrätten och att vid förmyndarkammarens upphörande denna hälft måste under alla förhållanden övertagas av staden, hava skälen för vidhållandet av det ursprungliga förslaget varit tämligen oklara. Andra erinringar börja träda i förgrunden och där- ibland till en början angelägenheten av likformighet för hela riket.

*Erinringar
mot förmyndarkam-
marens bibehållande.*

Av lagberedningen och än mer i propositionen har lagts vikt vid, att förmyndarkammaren i fråga om vården av värdehandlingar ej skulle kunna tillmötesgå förmyndarna med lika stora tjänstbarheter som bankerna. Det förefaller nästan, som om det starka betonandet, att deposition i bankerna måste äga företräde, framtvings för att täcka förslagens svaga punkter såvitt rör huvudstaden. I regeringens proposition går justitieministern, i trots av vad härom blivit erinrat, så långt, att han förklarar, att förmyndarkammaren måste underkastas »en synnerligen genomgripande omorganisation» i ändamål att den skall kunna fylla samma uppgift, som ålagts bankerna. »Enligt mitt förmenande», säger han, »skulle en sådan omorganisation vara förenad med så betydande svårigheter och till resultatet vara så tvivelaktig, att jag anser denna utväg icke böra försökas». Till bemötande av dessa nu begagnade överord hänvisas till vad därom blivit av förmyndarkammaren och rådhusrätten enligt bilagorna framhållet (sid. 33, 55, 57) och fogas därvid tillika en närmare jämförelse mellan förmyndarkammarens resurser i berörda avseende och vad enligt förslaget fordras av bankerna. Att uppnå samma prestationer som förslaget fordrar av en bank möter icke alls några oöverbinnerliga svårigheter och varför resultatet behöver misstänkliggöras på sätt som skett är åtminstone för oss mycket svårt att förstå. Man kan emellertid å andra sidan, såsom ock i bilagorna erinrats, ifrågasätta, huruvida huvudstadens förmyndare utöver de stora fördelar, som den nuvarande ordningen bereder dem till skillnad från förslaget, dessutom skola alldeles obönhörligt beredas en del bekvämligheter särskilt ifråga om kupongers inkassering, som de hitintills utan någon förnummen erinran själva utfört. Förslagens organisation avser närmast landsbygdens förhållanden och det behöver ej vara ovillkorligt, att huvudstaden i allt bör inrättas efter detta mönster, även där det icke är i samma mån påkallat.

*Provisoriet
m. m.*

Enligt 13 § i förslaget till lag angående införande av lagen om förmynderskap har emellertid förmyndarkammaren *provisoriskt tilldelats uppdraget att vara överförmyndare*. Denna uppgift fyller förmyndarkammaren i förening med rådhusrätten redan till gagnet och alla övriga föranstaltningar äro, såvitt huvudstaden angår, enligt vår uppfattning fullständigt överflödiga. Något hinder att fortfarande utöva denna verksamhet finnes därför icke, om än en anpassning till förslagens teknik förmodligen föranleder till en del anordningar av huvudsakligen formellt och tilltrasslat innehåll. Med den vidlyftiga bokföring

och registrering, som redan nu finnes inom förmyndarkammaren, synes dock förmyndarkammaren böra befrias från besväret med uppläggande av den bok över förmynderskapsärenden, som av begripliga skäl anses böra föras av överförmyndare i det övriga riket, och vilken för övrigt lärer skola alltmer förenklas i förhållande till det ursprungliga förslaget därom.

Enligt förslaget skall sålunda under övergångstiden förmyndarkammaren experimentera med den nya uppgiften att vara överförmyndare enligt förslagens bestämmelser. Däremot berövas den omedelbart sin gamla uppgift att förvalta värdehandlingar, vilka — förmodligen dock icke före den 1 januari 1925, vilket är ogörligt — måste ofördröjligen utspridas till de olika banklokalerna i staden. Fortfarande skola dock de för förmyndarkammarens förvaltning upptagna bouppteckningsavgifterna utgå, intill dess den del av ärvdabalken, vartill frågan om deras fortbestånd hör, blivit om åtskilliga år definitivt reviderad. Propositionen innehåller ingenting om dessa bouppteckningsavgifters användning under mellantiden och förutsätter förmodligen, att ordnandet kan ske utan riksdagens samtycke eller ens yttrande. Samfälliga rådhusrätten och förmyndarkammaren ha, såsom bilagorna utvisa (sid. 40, 48) gjort upprepade framställningar till Konungen, att en del av förmyndarkammarens överskottsmedel, såsom tidigare vid ett par tillfällen beviljats, måtte få under någon tid användas till förstärkning av garantifonden. Denna åtgärd bör vara till gagn såsom ett ekonomiskt stöd för förmyndarvården i Stockholm vare sig förmyndarkammaren bibehålles eller icke. En sådan omtanke lärer även hava sympatier inom lagberedningen.

Vi finna det meningslöst att på detta sätt under experimentstiden rubba den deposition av värdehandlingar, som nu befinner sig i bästa ordning och fungerar till belåtenhet. Även förevändningen av kostnadsfrågan såsom börande föranleda förmyndarkammarens utbytande mot en apparat som förmodligen ställer sig lika dyr och, om den skall verka ännu mera ingripande och kontrollerande såsom en eller annan föreställer sig, kanske ännu dyrare, spelar i varje fall ingen roll, så länge bouppteckningsavgifterna fortfarande utgå.

Såsom skäl återstår då förmodligen angelägenheten att ögonblickligen bereda förmyndarna ännu större lättnader i fråga om inkasseringen av deras kuponger m. m. Tidigare var kostnadsfrågan det egentliga hindret för förmyndarkammarens bibehållande, ehuru man saknade kännedom om den nya organisationens utformande och kostnader. Sedan genom förmyndarkammarens utredning denna farhåga synes vikit undan, har den nyssnämnda angelägenheten blivit i stället framförd såsom den avgörande stötestenen. Två ledamöter i lagberedningen betona också uttryckligen, att »ur allmän kostnadsynpunkt kan något avgjort företräde icke tillerkännas det nu föreslagna kontrollsystemet». Till bemötande av propositionens nya ståndpunkt åberopas vad ovan och i bilagorna därom anförts ävensom bifogade intyg av två tjänstemän (bil. sid. 57). Tillika erinras även här om obehövligheten av ut-

vidgningen i hela dess vidd av kammarkontorets nuvarande verksamhet i betraktande jämväl av de fördelar, som vinnas genom förmyndarkammarens bibehållande och sammansmältande med rådhusrätten men gå förlorade genom det nya systemet. Av de myckna kommuniseringar, som synas följa med det nya systemet, undgår man väsentligen genom den gamla ordningen åtminstone den korrespondens, som enligt förslaget skall föras mellan bankerna och överförmyndaren.

De som hava en ingående erfarenhet om det nuvarande systemets fördelar hava, såsom ock av advokatsamfundets framställning framgår, klart på känn, att de båda systemens debet och creditsidor, jämförda med varandra, väga påtagligt över till det bestående systemets förmån. Redan därav framgår således, att enligt denna opinion behöver förmyndarkammaren med dess bibehållande icke undergå någon utvidgning i sin verksamhet i förslagets nu ifrågavarande syfte. Såsom utredningen ger vid handen, kan detta dock äga rum utan annan svårighet än den, som ligger i någon obetydlig ökning av kostnaden och uppläggning i övergångsstadiet av en eller annan ny bokföring. Med tillägg av denna anordning blir således *det bestående systemet så ofantligt överlägset det nya, att det knappast bör få ifrågakomma, att man reflekterar å något annat.*

Skall emellertid förmyndarkammaren endast existera någon tid för att experimentera och bereda rådrom för det nya systemets utformande i huvudstaden, bör förmyndarkammaren, fränsett överförmyndarskapets utövning, få i övrigt *väsentligen fortleva i hela sin nuvarande organisation.* Under mellantiden bör sålunda icke heller någon omgestaltning inom förmyndarkammaren av dess depositionsorganisation för värdehandlingar (sid. 18, 24, 32) och kontanter (sid. 17, 32) äga rum, åtminstone ej i hela dess vidd, utan endast försöksvis. På detta sätt blir man i tillfälle att vinna rådrom för val emellan de två systemen i stället för att nu gå till ett förhastat avgörande.

Önskar man däremot redan nu omöjliggöra den centraliserade förvaltningens bibehållande för framtiden genom att bryta sönder den omedelbart i en av dess grundvalar, bör, såsom en ledamot i lagrådet justitierådet Kôersner framhåller, konsekvensen därav tagas. Denna konsekvens är det gamla systemets upphörande i sin helhet i och med lagens trädande i kraft med iakttagande allenast av en del expedieringar under erforderlig tid av de hos förmyndarkammaren förvarade värdehandlingar och valutor till sina diffusa bestämmelseorter. Någon anledning att en institution, som skall försvinna, bör övertaga en huvuddel av den tänkta organisationens nyheter nämligen överförmyndarskapet förefinnes då knappast.

I förslagets bestämmelse, att förmyndarkammaren skall övertaga under någon tid denna nya organisation, ligger därför ett erkännande, att den, såsom ock är förhållandet, säkerligen med lätthet under hägnen av en förnuftig instruktion skall kunna anpassa sig efter det nya. Är så förhållandet, bör man väl låta sig vara angeläget att bereda det allmänna och allmänheten något

rådtrum för att, innan man kastar ut barnet med badvattnet, kunna hålla möjligheterna öppna för huvudstaden och i överensstämmelse med gamla traditioner kunna fortfarande upprätthålla en mönstergiltig kontroll över förmynderskap.

Denna ståndpunkt har i stort intagits av en ledamot i lagrådet, regeringsrådet Thulin. Därmed hålles ock öppen en möjlighet att kunna tilläventyrs i andra större städer följa exemplet, när förhållandena anses böra därtill föranleda.

Lagförslaget i övrigt.

De över förslaget avgivna yttrandena hava icke befordrats till tryck och ej heller i sina huvudsakliga delar refererats i propositionen. Detta måste väl anses såsom en brist, för den händelse man utgår ifrån, att riksdagens ledamöter vid förslagets bedömande behöva få kännedom om vad som genom igångsättande av en stor apparat blivit från skilda håll anfört med anledning av detsamma. Över förslaget har Stockholms rådhushäts första avdelning för förmyndareärenden samt förmyndarkammaren och därefter samfällda rådhusrätten avgivit yttrande. Huvudpunkten i yttrandet, som i aktuella delar bifogas, har avsett förmyndarkammaren. I övrigt har man på den korta tid, som anslagits, icke hunnit ingå i ett noggrant bedömande av förslaget. I en eller annan detalj har dock gjorts några erinringar. Av dessa hava i propositionen iakttagits fem, nämligen erinringar beträffande 1 kap. 4 §, 3 kap. 4 §, 5 kap. 5 §, 7 kap. 3 § och 8 kap. 18 §.

Däremot har icke beaktats ett yrkande, att fader och moder skulle, då båda levde och ägde behörighet i övrigt, bögge vara sina barns förmyndare. Motiven finnas närmare angivna i reservation till utlåtandet, avgiven av två medlemmar i rådhusrätten (sid. 28). Äktenskapslagstiftningen har på sista tiden genomfört en sådan lika behörighet såsom ifråga om vårdnad av barnen samt förbud för make att överlåta eller inteckna fastighet utan den andres samtycke. Den nya förmynderskapsrätten synes således, om dess uppgift är att vara tidsenlig, böra fullända den inslagna vägen.

Man skulle möjligen kunna invända, att olika meningar kunna uppstå, för vilkas lösning då också borde givas utvägar. Intet hinder finnes, att i lagen införa en föreskrift, att vid meningsskiljaktighet tvisten skall lösas exempelvis av överförmyndaren, rätten eller skiljemän. Sådan föreskrift förefinnes dock icke i de ovannämnda andra fallen och i Stockholms rådhusrätt inträffade nyligen, att av denna anledning en inteckning, sökt av mannen, ej kunde mot hustruns bestridande bifallas. Det finnes lika litet anledning att på detta område giva mannen ensam beslutanderätt emot hustruns veto eller tvärtom. Det blir ett ytterst sällan förekommande fall, att makarna ej kunna enas eller jämka sina meningar. När detta ej sker, får i detta fall likaväl

som i de andra saken tillsvidare förfalla i stället för att utväg sökes i ett stadgande om den ena makens övervalde.

Det står i övrigt makarna öppet att giva varandra fullmakt. Möjligen skulle däremot behövas en föreskrift, att, då ena maken är av sjukdom eller bortresa hindrad deltaga i avgörandet och ej utfärdat fullmakt, äger den andra maken rätt att ensam besluta.

Förtjunt av övervägande är i övrigt de av samfällda rådhusrätten gjorda erinringarna:

vid 2 kap. 8 § om svårighet vid en domstol att i brist på förslag till förmyndare uppsöka en annan person och påtvinga denne uppdraget (sid. 22);

vid 7 kap. 4 och 5 §§ av angelägenheten att påkalla varsamhet vid skifte (sid. 22);

vid 7 kap. 5 § om föreskrift av lottning vid arvskifte (sid. 23);

vid 8 kap. 4—6 §§ om förhållandet mellan civillagen och en tillämnad administrativ författning (sid. 24);

vid 8 kap. 10 § om tillitandet av förmyndares självkontroll i visst fall (sid. 25);

vid 8 kap. 15 § om tillstånd för försäljning av omyndigs fastighet (sid. 26);

vid 12 kap. 1—3 §§ om vidgad befogenhet att söka person i omyndighets-tillstånd såsom exempelvis praxis är vid Stockholms rådhusrätt och i många fall är av praktisk hänsyn påkallad (sid. 27);

vid 12 kap. 27 § om där stadgat omfattande skriveri, som påminner om den meningslösa bestämmelsen från senare tider, att varje beslut om vittnesersättning skall åtföljas av en besvärshänvisning för beslutets överklagande (sid. 27); och

vid 12 kap. 9 § (erinran av undertecknad ensam) om polisens på grund av sinnessjukläkares intyg företagna ingrepp i den personliga friheten utan kontroll (sid. 28).

Yrkanden.

Förmyndarekammaren och samfällda rådhusrätten i Stockholm hava naturligtvis intet enskilt intresse av, att förmyndarevården i huvudstaden ordnas på det ena eller andra sättet. Det har endast varit deras plikt erinra om den icke ovanliga företeelsen, att vid ett lagstiftningsarbete teorierna och uniformiteten få alltför fritt spelrum samt i mångt och mycket åvägbringa försämringar i det förutvarande tillståndet, ett obehövt och obehörigt byråkratiserande samt, såsom här skett, ett förintande av institutioner, som på ett lägligare sätt fyllt den uppgift, om vilken varit fråga.

Det har ock ansetts vara på sin plats, att de skäl, som anförts för bibehållande av den mer än 250-åriga gamla institutionen, komma till riksdagens kännedom likaväl som de skäl, vilka anförts däremot. Detta är förklaringen till bilagorna, som fogats till denna motion.

Det synes antagligt och är även önskligt, att de yrkanden beträffande för myndarekammaren, som i denna motion framställts, skola, i händelse av beaktande, kunna utan svårighet liksom ock övriga gjorda erinringar av lagutskottet efter samråd med vederbörande omedelbart formuleras till lagtext. Skulle det befinnas, att så ej kan ske, innebär det knappast någon olycka, om förslaget i dessa delar eller i sin helhet får anstå till en kommande riksdag. En lagstiftning, som varit gällande i sina huvuddrag sedan 1734, kan säkerligen bestå till 1925 likaväl som till 1924. Det har i alla fall varit till gagn i och för sig — ehuru icke ur den därigenom åsidosatta, vida mer brådskande sociala jordlagstiftningens synpunkt — att frågan förelagts även denna riksdag. Saken får därigenom tillfälle att bliva belyst ur mångsidigare synpunkter. I en mångfald tidigare fall har en sådan förberedande granskning av riksdagen till gagn för saken föranlett uppskov på ytterligare något år för inarbetande i lagtexten av de synpunkter, som av riksdagen gjorts gällande:

På grund av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen med anledning av propositionen nr 53 med förslag till lag om förmynderskap m. m. ville:

1:o besluta sådan ändring i förslaget, att förmyndarekammaren i Stockholm skall i samorganisation med rådhusrätten fortfarande handhava kontrollen å förmynderskap i huvudstaden samt på samma gång vara överförmyndare därstädes i enlighet med den instruktion, som Konungen må, även med erforderlig ändring av vissa kontrollbestämmelser i lagen, närmare bestämma;

2:o i händelse yrkandet under 1) ej bifalles, besluta den ändring i 13 § av lagen om övergångsbestämmelser, att förmyndarekammaren tillsvidare, så länge bouppteckningsavgifterna inflyta skall även beträffande förvaltning av kontanter och värdehandlingar väsentligen kunna bibehållas i sin nuvarande organisation med tillägg av den uppgift att vara överförmyndare och den klagorätt över förmyndarkammarens beslut, som i nämnda § omförmäles; ägande Konungen att härom närmare bestämma genom instruktion, som även må innehålla erforderlig modifikation av vissa kontrollbestämmelser i lagen;

3:o besluta, att förmyndarekammarer även må kunna inrättas i andra större städer, därest framställning därom göres och Konungen finner förhållandena det medgiva, i vilken händelse Konungen äger på sätt ovan sägs därom utfärda närmare föreskrifter;

4:o överväga, huruvida icke på ort, där riksbanksavdelning finnes, den för riket föreslagna depositionen av värdehandlingar skall ske i sådan bankavdelning och icke tillåtas

äga rum i enskild bank, därest ej Konungen på grund av särskilda omständigheter medgiver undantag;

5:o) besluta ändring i 2 kap. 1 § i syfte att omyndigs båda föräldrar skola tillsammans vara dennes förmyndare, eventuellt med tillägg av sådana föreskrifter för speciellt fall, som ovan i motiveringen omförmälts;

6:o) överväga de återstående i lagförslaget ej tillgodosedda erinringar från eller inom Stockholms samfällda rådhusrätt:

a) om angelägenheten att påkalla varsamhet vid skifte (7 kap. 4 och 5 §§);

b) om föreskrift av lottning vid arvskifte (7 kap. 5 §);

c) om förhållandet mellan civillagen och en tillämnad administrativ författning (8 kap. 4—6 §§);

d) om det föreslagna tillitandet av förmyndares självkontroll i visst fall (8 kap. 20 §);

e) om tillstånd till försäljning av omyndigs fastighet m. m. (8 kap. 15 §);

f) om vidgad befogenhet att söka person i omyndighets-tillstånd (12 kap. 1—3 §§);

g) om visst mångskriveri (12 kap. 27 §);

h) om polisens på grund av sinnessjukläkares intyg företagna ingrepp i den personliga friheten utan kontroll (12 kap. 9 §).

Stockholm den 19 mars 1924.

Carl Lindhagen.

Bilaga A.

*Till samfällda rådhusrätten.*¹

Över lagberedningens förslag till lag om förmyndarskap m. m. får rådhusrättens första avdelning och förmyndarkammaren härmed avgiva följande yttrande.

Beträffande förslagets särskilda detaljer har det varit uteslutet, helst på en så kort tid, att kunna ingå på ett noggrant bedömande av desamma. I det stora hela förefalla emellertid förslagets föreskrifter vara väl avvägda och tillräckligt innehållsrika. Vad som vid ett ytterligare bedömande faller i ögonen, är jämväl den klara och för vem som helst lättfattliga form, i vilken lagtexten blivit avfattad. Även motiveringen underlättar i hög grad tolkningen och granskningen av förslaget på grund av sin samvetsgranna och flärdfria avfattning.

En undersökning, som på senare tider vid lagförslags tillkomst och granskning måhända väl mycket åsidosatt är frågan, huruvida nutidens författningar, frukter av det allt mer invecklade samhällslivet, icke gå väl långt i direktiv och kontroll på mångahanda sätt. Detta kommer nämligen lätt att medföra en i själva verket onödigt ökad börda för den rättssökande allmänheten. Därjämte vållar det ofta en synnerligen ökad utgift för det allmänna genom nödvändigheten att inrätta nya ämbetsverk eller vidga den gamla apparaten i stort eller smått. Inom huvudstadens rådhusrätt har man särskilt erfarit, hurusom den nya lagstiftningen på familjerättens område oavslått, i den mån nya lagar antagas, i hög grad ökat rättegångarna och ansökningarna samt behovet av personal.

Det är givet, att för det övriga landet kommer den nu ytterligare tillämnade lagstiftningen på familjerättens område att öka antalet ärenden vid domstolarna, påkalla åtskilligt nytt administrativt organisationsväsende, bereda förmyndarna en del sysslor samt nödvändigöka ökade utgifter från de omyndigas sida till förmyndarvården. Detta är naturligtvis oundvikligt, då det gällt att skapa en effektiv kontroll, som nu saknas. Det måste också erkännas att förslaget i detta avseende lyckats i stort giva anvisning på utvägar, som uppenbarligen kunna lämpa sig för hela landet. Huruvida de kunna förenklas utan att ändamålet förfelas är svårt att bedöma för den, som ej deltagit i förslagets upprättande och saknar möjligheter att fördjupa sig i ämnet.

Vad åter Stockholm angår har en effektiv kontroll sedan länge varit organiserad. Förslaget kommer således icke där såsom någon fullständig nyhet och dess bestämmelser ha påtagligen i mångt och mycket tagit till förebild den praxis, som inom huvudstadens förmyndarkammare utbildat sig på grundvalen av behovet och övriga faktiska förhållanden.

De utförliga bestämmelser, som nu föreslagits för att lagfästa praxis och i övrigt fylla tomrum i den gällande lagen, måste åtskilligt komma att öka arbetsbördan för vederbörande myndigheter och förmyndare. I vad omfattning

*Förslaget i
allmänhet.*

¹ Samfällda rådhusrätten (tretton ledamöter närvarande) beslöt den 13 januari 1922 att såsom eget utlåtande i huvudsak återberopa förevarande yttrande i vad det rör om återgivna delar.

detta kommer att ske, är som sagt svårt att på förhand bedöma. Något påtagligt övermått av lagskrivning synes dock i det förevarande förslaget i allmänhet icke vara för handen. Återstår då endast att slå sig till ro med den förhoppningen, som ju icke heller saknar sannolikheter, nämligen att förslaget ej skall i och för sig onödigtvis inveckla och fördyra maskineriet.

Stockholms
förmyndar-
kammare.

Emellertid är det en punkt i förslaget, som påkallar uppmärksam granskning från huvudstadens rådhusrätt och förmyndarkammare. Det bjuder nämligen, att den för huvudstaden särskilt instiftade förmyndarkammaren skall, efter någon tids avveckling, helt och hållet försvinna samt förmyndarvården inom huvudstaden inordnas under samma former, som nu äro tillämnade för det övriga riket. I detta avseende kunna olika meningar göra sig gällande och sådana hava redan givit sig tillkänna från allmänheten, där åtminstone från advokathåll uttalats en bestämd önskan om förmyndarkammarens bibehållande så vitt möjligt. I varje hänseende måste det sägas, att åtskillig tvekan måste uppstå om den nuvarande organisationens eller förslagets företräde. I detta ämne tillkommer det således rådhusrätten och förmyndarkammaren att inlåta sig på något närmare övervägande.

Det bör då framhållas, att förmyndarkammaren väl ej kan sägas hava tillkommit allenast såsom en början till en organisation, som sedan skulle utsträckas till hela landet. Förslaget synes dock i viss mån utgå från en sådan förutsättning. När man funnit en ordning, som lämpar sig för hela landet, skulle därav bli en naturlig följd, att även huvudstadens förmyndarvård rätades därefter.

Man kan å andra sidan säga, att, om på vissa orter förhållandena möjliggöra en mera fulländad organisation än i det övriga landet, så bör det icke vara uteslutet av hänsyn till uniformiteten att för den speciella orten hänsyn tages till dess särskilda förhållanden. Förmyndarkammaren i Stockholm har säkerligen blivit instiftad lika mycket av den anledningen, att i huvudstaden voro hopade så många förmynderskap på en enda plats med korta avstånd, att det vore både möjligt och ändamålsenligt att där skapa en effektivare kontroll och ordna en enhetlig organisation av densamma. Denna synpunkt kan med lika fog användas även nu. Förmyndarkammarens bibehållande behöver ej utgöra ett hinder eller en anomali i den nya ordningen utan endast en fulländning av densamma för en viss ort med säregna förhållanden. Förslaget förordar också, att förmyndarkammaren även efter den föreslagna lagens ikraftträdande skall under någon tid framåt bibehållas såsom överförmyndare på grundval av förslagets övriga bestämmelser. Redan därigenom är sålunda tillkännagivet, att något hinder från den nya lagstiftningens sida icke möter för inrättandet av en enhetlig förmyndarvård för huvudstaden av i huvudsak samma typ, som den nuvarande förmyndarkammaren. Man anser det till och med kunna vara lämpligt att sålunda bibehålla förmyndarkammaren en tid framåt för att vinna erfarenhet om det arbete, som den nya lagstiftningen kräver, för att med ledning därav sedan kunna anpassa förmyndarvårdens organisation i huvudstaden efter den nya lagstiftningens mönster. I detta uttalande ligger tillika ett erkännande av den ovan framhållna osäkerheten beträffande jämväl denna nya familjerätts verkningar i tillämpningen.

Genom förslagets genomförande i huvudstaden *splittras* åter *de olika funktionerna* och besvären åt skilda håll. Överförmyndaren på ett ställe, pengarna och värdehandlingarna på ett annat ställe eller rättare sagt på en mängd olika ställen, samt rättsärendena på ett tredje ställe.

Detta är åtminstone icke ett framsteg utan en given tillbakagång. Det var mycket klagomål från förmyndarnas sida då de skulle deponera penningarna i riksbanken och redovisa deponeringen i förmyndarkammaren. Med anledning därav inrättades en särskild kassa i samband med förmyndarkammarens förvaltning, vilken redan förut var intunt sammanvävd med rättens deltagande i förevarande ärendens handläggning. Allt således på ett enda ställe med enhetlig och likformig handläggning av ärendena. Hädanefter skulle förmyndaren hava att, som sagt, icke blott vända sig till eventuellt tre olika platser utan även till stor del förmedla genom eget besvär den samverkan, som måste äga rum mellan dessa tre olika brännpunkter i förmyndarförvaltningen. Man kan förstå att åtskilliga advokater och säkerligen också de flesta förmyndare och andra intresserade ej skola känna sig vidare tilltalade av en sådan förändring.

Inför dylika utsikter förstummas också talet om den nuvarande förmyndarkammarens tunga former, vilka dock under senare tider blivit i viktiga delar avlyftade och i övrigt väl till stor del bestå i det tvång på det personliga gottfinnande, som varje kontroll på individen måste i någon mån medföra. Faktum är emellertid, att kontrollen är synnerligen effektiv och uppskattad av alla, som finna ordning och reda i förevarande avseende vara något gott. Det har ock visat sig, att förmyndare, som önska spekulera i eller draga personlig nytta av myndlings tillgångar, som äro satta under förmyndarkammarens vård, mängen gång ivrigt letat efter förvändningar att få förmyndarskapet överflyttat till annan ort.

Lagberedningen, vilken som sagt tänkt sig förmyndarkammarens upphörande företrädesvis såsom en konsekvens av lagförslaget, synes icke närmare reflekterat över, att, såsom det förefaller enligt den nya ordningen, förmyndare sålunda får ofta nog färdas som en skottspole mellan de tre platserna både för egen del och såsom en av lagen anlitad förmedlare av kommunikationen dem emellan. Det är sannolikt och i varje fall fara värt, att han får många fler ärenden att uträtta än nu, på samma gång man på de tre ställena vida mer än nu betungas med utfärdande av bevis och annat bestyr för en sådan samverkan genom mellanhänder. Nu har förmyndaren att vända sig till endast ett ställe med alla sina angelägenheter och kan, när det gäller framställningar eller inlämnandet av handlingar, även begagna posten. Och kommunikationen mellan rätten, kontrollen och kassan sker i regeln direkt utan förmyndarens betungande. I bland är denna senare angelägenhets iakttagande till och med förenad hos en och samma person.

Emellertid söker beredningen visa, att den nya anordningen ur både kontrollens och ekonomiens synpunkt icke möter några olägenheter utan snarare, åtminstone i vissa avseenden, måhända fördelar, som icke nu äro tillgodosedda.

Sålunda framhålles det såsom en oegentlighet, att särskilt i huvudstaden, där landets bankväsen är koncentrerat, en särskild institution skall finnas för *inlåning av de omyndigas kontanta medel*. Att inlåningsställena där äro många, utgör dock ej något hinder för att det inrättas ytterligare ett sådant ställe för ett visst ändamål, om det ej är förenat med någon olägenhet utan snarare kan vara fördelaktigt. I detta avseende har i betänkandet icke berörts en just i nutiden mycket aktuell fråga nämligen spörsmålet om det privata bankväsendets soliditet under alla förhållanden. Vid svårare ekonomiska kriser blir ställningen lätt hotande. Det torde icke vara för mycket sagt, att den försiktiga placering, såvitt möjligt främmande från spekulationsaffärer, som

förmyndarkammaren bereder de inlänta medlen, innefattar åtminstone i viss mån en större trygghet än den som beredes genom det nuvarande privata bankväsendet. Om en privat banks ställning kan den stora allmänheten icke få någon klar uppfattning. Till förmyndarkammaren åter, som minst av allt är en spekulationsaffär, bör den hava anledning att hysa större förtroende och dess enkla förvaltning är också vida lättare att kunna bedöma med ledning av revisionsberättelserna.

Det anföres även som skäl till förändringen, att i stort sett är den avkastning, som i förmyndarkammaren erhålles på indestående kontanta medel, densamma, som skulle erhållas vid placering i bank, nämligen samma ränta som tillgodogöres medel insatta på deposition eller kapitalräkning med fyra månaders uppsägning. En sådan omständighet utgör dock å andra sidan icke heller något skäl för förmyndarkammarens upphörande. För övrigt är uppgiften icke fullt riktig. På senare tider åtminstone har under en ganska lång följd av år förmyndarkammarens ränta i allmänhet ställt sig högre än bankräntan. Detta har berott icke blott därpå, att man icke hunnit medfölja räntefotens växlingar i allmänna marknaden, därför att regeringens tillstånd till en förändring måst först inhämtas. Därtill har även i än högre grad bidragit, att någon del av garantifondens ränta kunnat tillitas för ändamålet och dessutom icke minst att tillgångarna på ett varaktigt sätt utlånats till en högre ränta än som utbetalats på förenämnda fordringar hos bank. Det är uppenbarligen av vikt, att myndlingarna för att kunna leva och erhålla sin uppfostran erhålla den största möjliga avkastning i sitt kapital. Att deras för detta ändamål tillgängliga avkomst skall vara ohjälpligt underkastad de oberäknliga omkastningar, som spekulationen och andra konjunkturer medföra i avseende å bankräntan, kan icke vara någon god ordning. I detta avseende lämnar förmyndarkammarens förvaltning i varje fall något bättre garantier än den allmänna marknaden.

Vidare har av beredningen framhållits såsom en för nutidens förhållanden betydande olägenhet, att, sedan omyndigas penningmedel blivit till förmyndarkammaren inbetalade, tillfälle till särskilt gynnsamt anbringande av medlen på annat sätt icke vidare står förmyndaren till buds i samma utsträckning som vid insättning hos bank. Enligt vunnit erfarenhet har denna erinran föga praktisk betydelse. Genuina spekulationspapper böra för övrigt icke få tillitas till penningplacering av inlänta medel och allra minst förmyndarmedel, dessa papper må för dagen te sig hur gynnsamma som helst. I regel är den placering medlen få i förmyndarkammaren den bästa möjliga för dylika medel. Understundom förekommer emellertid, att förmyndare begär utbekomma indestående kontanter för att använda penningarna till annan placering. Icke sällan visar sig denna vara av sådan beskaffenhet, att ansökningsen icke kunnat bifallas. I andra fall tillmötesgås framställningen i regel även utan avvaktande av den uppsägningstid, som en bank däremot merendels betingar sig för medel insatta å deposition och kapitalräkning. En bank medger i dylika fall vanligen en förtida utbetalning endast mot visst avdrag. En tillrusning för att hos förmyndarkammaren uttaga kontanta medel i ändamål att giva dem en bättre placering är att befara endast, när förmyndarkammaren följer med bankerna i räntans nedsättning till ett mycket lågt belopp. Då drabbas emellertid även bankerna av samma äventyr. Även därför är det viktigt, att förmyndarkammaren kan såvitt möjligt hålla något högre ränta än bankernas depositionsränta.

Vad därefter angår *depositionen av värdehandlingar*, har beredningen för

hela landet föreslagit, att dessa skola nedsättas i öppet förvar hos bank under överförmyndarens tillsyn. Beredningen anser därför behov ej längre föreligga att bibehålla de särskilda bestämmelserna därom för huvudstaden.

Även om man får anse, att i detta fall tryggheten blir lika enligt båda alternativen, då ju dylika depositioner ej ingå i bankernas egna allmänna tillgångar, så utgör naturligtvis denna omständighet icke heller någon anledning till förmyndarkammarens borttagande, om denna ur andra synpunkter skulle fortfarande anses hava en uppgift att fylla.

Emellertid håller beredningen före, att den föreslagna nedsättningsskyldigheten komme att för förmyndaren kännas långt mindre betungande än skyldigheten att nedsätta värdehandlingarna hos förmyndarkammaren.

Enligt ett särskilt förslag till lag om vård av omyndigs värdehandlingar har nämligen banken att ifråga om inhemska värdehandlingar, tillhörande omyndiga, vidtaga särskilda i åtta punkter förtecknade åtgärder. Dessa åtgärder lära överensstämma med den befattning, som för närvarande tagas av bankerna med de i notariatavdelning deponerade värdehandlingar dock med vissa tillägg. Beträffande åter förmyndarkammarens befattning med nedsatta värdehandlingar omfattar även den en avsevärd del av de förutnämnda åtgärderna, men det återstår åtskilliga åtaganden för att förmyndarkammaren skulle komma upp i samma nivå, som enligt lagförslaget skulle föreskrivas för bankerna. Det finnes givetvis intet hinder att vidga förmyndarkammarens åtaganden i förevarande avseenden, i den mån detta kan anses vara av särskild betydelse för förmyndarne. Beredningen avböjer emellertid halvt om halvt en sådan utväg redan på förhand. Det är tydligt, säges det, att de nya förvaltningsangelägenheter, som förmyndarkammaren efter en eventuell omorganisation skulle övertaga, bättre utföras av bankerna, som redan förut hava för ändamålet särskilt utbildad personal. Detta skäl kan dock knappast väga så mycket. De ifrågavarande åtgärderna äro inga så märkvärdiga saker. De befattningshavare, förmyndarkammaren nu äger, ha för övrigt redan nu god kännning med dylika frågor och skulle säkerligen icke råka i något som helst bryderi, ifall deras uppgifter vidgades med befogenheter, som på ett naturligt sätt anknyta sig till deras nuvarande uppdrag.

Vad det här först som sist kommer att hänga på är därför *kostnadsfrågan*.

Härmed är man inne på det tredje huvudskälet för beredningen, att förmyndarkammaren icke bör bibehållas. Det framhålles nämligen, hurusom förmyndarkammarens förvaltningskostnader äro förhållandevis höga och att detta endast för närvarande icke inverkar på de omyndigas rätt, enär kostnaderna bestridas av de inflytande bouppteckningsavgifterna. Dessa komma emellertid att i samband med den fortgående revisionen av ärvdabalken med all säkerhet att borttagas. Då måste medel anskaffas i annan ordning. Men efter som det ej torde vara möjligt att belasta de omyndiga med dessa utgifter, och varken staten eller Stockholms stad kan antagas vilja pataga sig så betydande kostnader, som här vore ifråga, finnes ingen annan utväg än att avskaffa förmyndarkammaren och övergå till det av beredningen föreslagna systemet, som bleve avsevärt billigare.

Denna ekonomiska framställning kräver säkerligen någon närmare granskning. Beredningen har icke framvisat någon genomförd kalkyl å kostnaderna för sitt förslag utan ser gärna till och med, såsom redan erinrats, att förmyndarkammaren en tid framåt skall godtagas såsom överförmyndare, för att man bland annat skall få någon kännedom om vad det nya systemet kan för huvudstaden innebära i arbete och omkostnader. A andra sidan utgår bered-

ningen ifrån kostnaderna för förmyndarkammarens nuvarande organisation. Därvid är emellertid att märka, att man icke heller vet ännu, huruvida ej en omorganisation av förmyndarkammaren, avpassad efter de nya förhållandena, skulle kunna vinnas för en kostnad, motsvarande kostnaden för den i lagförslaget ifrågasatta organisationen.

Det måste da först medgivas, att den rikliga tillgången på medel, som förmyndarkammaren ägt förfoga över i bouppteckningsavgifterna, icke varit ägnad att framtvinga något ivrigare bemödande att förändra den gamla hävdvunna grunden för förmyndarkammarens organisation och söka uppbygga en ny och billigare anstalt. Möjligheterna därtill äro således icke tillräckligt undersökta, men det synes ganska rimligt, att en koncentring av den stora apparat, som förmyndarvården i Stockholm betingar, borde kunna åstadkommas för åtminstone samma pris som den nu i stället föreslagna diffusa apparaten.

Den värd, som bankerna skulle övertaga över depositioner, kommer naturligtvis att kosta åtskilligt och detta mera ju mer man pålägger dem skyldigheter. Olika uppgifter lämnas om bankernas sannolika taxa, växlande mellan 1, 1,50 och 2 kronor per tusen kronor av värdet. Beredningen anslår taxan till en krona. Om man beräknar — under antagande av normala förhållanden — de omyndigas värdehandlingar i Stockholm, medräknat även samtliga adliga myndlingars tillgångar, som hädanefter skola förvaras hos förmyndarkammaren, till 75,000,000 kronor, skulle således dessa handlingars värnad kosta minst 75,000 och högst 150,000 kronor, detta under förutsättning att, såsom synes önskligt, även enligt den nya ordningen i olikhet mot vad beredningen föreslagit skola deponeras samtliga värdehandlingar. (Se yttrandet under 8 kap. 8 §). De avgifter, som enligt beredningen skola av omyndiges inkomster betalas till bestridande av överförmyndarskapet i Stockholm, ha beräknats till inemot 50,000 kronor. Dessutom innehåller förslaget, att i stad, där rådhusrätt finnes, »åligger det staden att, där så erfordras, lämna bidrag till arvode åt överförmyndaren och till bestridande av de med hans verksamhet förenade kostnaderna». Detta Stockholms bidrag kan ju utgå in natura såsom exempelvis fri lokal eller i kontanter eller ock i båda delarna. Stadens uppoffring för detta ändamål må förslagsvis upptagas till inemot 50,000 kronor. Den efter förmyndarkammarens upphävande kvarstående garantifonden har beredningen dock ifrågasatt skola konsumeras till ränta och eventuellt till sitt kapitalbelopp för pensionering av förmyndarkammarens nuvarande personal. Givetvis får emellertid en del av denna personal anställning i överförmyndariet. Att döma av de många göromål, som enligt författningen måste tillkomma överförmyndaren, behöver det ingalunda vara utslutet, att, när det kommer till stycket och den av beredningen avvaktade erfarenheten vunnits, personalen kan tämligen i sin helhet vinna anställning därstädes. Då står — visserligen i allra lyckligaste fall — avkastningen av garantifonden inemot 50,000 kronor till förfogande.

Enligt denna kalkyl skulle den nya ordningen i gynnsammaste fall ha att räkna med en inkomst av minst 225,000 kronor och högst 300,000 kronor. Därav bidrager således myndlingarne med minst 125,000, högst 200,000 kronor, staden med 50,000 kronor och garantifonden med 50,000 kronor. Myndlingarne betungas dessutom med förmyndarearvodet, därvid dock är att märka, att kostnaden för depositioner skola enligt 8 kap. 18 § avdragas å förmyndararvodet.

Om häremot ställas utgifterna för förmyndarkammarens nuvarande organisa-

tion, så är den i förslaget beräknad till i runt tal 250,000 kronor. Härtill komma dock i anslutning till stadens nyss antagna löneroglering motsvarande löneförhöjningar för förmyndarkammarens personal. Beloppet får då höjas till i runt tal högst 300,000 kronor med nuvarande index.

En omorganisation av förmyndarkammaren, avpassad för de nya förhållandena, kommer emellertid till en början att medföra *ett avskiljande av den andel i de nuvarande omkostnaderna, som faller på rättskipningen*, vilken som bekant är nära sammanvävd i motsvarande delar med förmyndarkammarens förvaltning och avlönas av dess medel. Vidare bör en minskning kunna vidtagas i det nuvarande antalet bisittare, som i stället till större delen helt övergå till rådhusrätten. Avgörandet kan lämpligen läggas i handen på en enda person eller möjligen två, om enmanssystemet skulle väcka betänkligheter. Förmyndarkammarens, respektive överförmyndarens, avgörande har nämligen i mångt och mycket stor likhet med ett rättsligt avgörande, som mer eller mindre djupt ingriper i människornas förhållanden. Detta är anledningen varför förmyndarkammaren hitintills blivit organiserad mera som en domstol än som ett administrativt förvaltningsorgan. Många frågor kräva också ett skäligt avgörande med avståndstagande i möjligaste man från formella synpunkter. Därför kan det vara viktigt, att åtminstone två bisittare få rådgöra därom. Å andra sidan äro målen och ärendena i regel av den enkla omfattning, att de lämpligen kunna avgöras på samma sätt, såsom ofta i utlandet sker och förr även hos oss vissa mål avgjordes, nämligen av s. k. enmansdomstolar.

Vidare må anmärkas, att den arbetstid, som tjänstemännen äro alagda på kammarkontoret, är sedan gammalt avsevärt kortare än i allmänhet äger rum inom andra ämbetsverk, ehuru det dock ofta förekommer, att tjänstemännen eller vissa av dem måst sitta kvar långt efter den bestämda tiden. Vid en omorganisation måste emellertid, enligt vad inom verket är obestriddigt, *denna tjänstetid på ämbetsrummet höjas till jämbörd med andra verks tjänstetid. Därigenom ernas ett avsevärt arbetstillskott* och antagligen även en ekonomisk vinst oavsett eventuella löneförhöjningar i följd av den längre arbetstiden. Det är icke heller uteslutet, att då bouppteckningsavgifterna framdeles icke vidare komma att stå till förfogande och en omorganisation därför blir oundgänglig, *atskilligt skall kunna astadkommas till förenklning av den nuvarande apparaten*. Å andra sidan tillkommer det ökade arbetet, som skulle föranledas av förut omnämnda utvidgning av förmyndarkammarens befattning med deponerade värdehandlingar. Emellertid låter det mycket väl tänka sig, att en del av förmyndarnes nuvarande befattning med desamma skäligen kan bibehållas såsom en motsvarighet till det sysslande i mångt och mycket, som påläggas dem av den nya författningen, men som de skulle fortfarande bliva befriade från genom förmyndarkammarens bibehållande.

Redan nu i sakens outhärliga skick föreligga således sannolikheter för att förmynderiet i Stockholm kan organiseras med samma utgifter genom bibehållandet av förmyndarkammaren i omorganiserat skick i stället för den av förslaget tillämnade anordningen. Ett utarbetat förslag i detta avseende kan naturligtvis icke på denna korta beredelsestid åstadkommas, och icke heller lagberedningen har framlagt den närmare organisationen av sitt förslag, vilken enligt författningen är lagd i regeringens hand.

På grund av vad sålunda anförts får rådhusrättens första avdelning och förmyndarkammare såsom sin mening uttala, att ur saklig synpunkt över-

vägande skäl tala för förmyndarkammarens bibehållande även enligt den nya ordningen och att sannolikt icke heller kostnadsfrågan bör utgöra hinder därför.

*Förslagens
detaljer i
övrigt.*

Beträffande förslagens detaljer i övrigt har rådhusrättens första avdelning och förmyndarkammaren, som sagt, ej varit i tillfälle att närmare begrunda desamma utan inskränkt sig på sätt som ovan antytts till ett allmänt uttalande. I en och annan detalj må dock göras följande erinringar:

2 kap. 8 §.

Undantagen äro här så pass fylliga, att det nästan kunde ifrågasättas, om man ej lika gärna först som sist kunde bestämma, att ingen kan åläggas att mot sin vilja bliva förmyndare annat än naturligtvis, när det gäller föräldrars förmynderskap över sina barn.

I själva verket blir det alltid en synnerligen pinsam uppgift för en domstol att förordna en person till förmyndare mot sin uttryckliga önskan. Man söker undvika det i det längsta, och kan icke någon villig uppletas i sådana fall, där förslag icke föreligger, inträffa understundom omständigheter, som så gott som omöjliggöra för domstolen att förordna någon lämplig person. Detta är särskilt fallet med förmynderskap för en del övergivna personer utan tillgångar eller med obetydliga tillgångar, vilka på grund av sin sinnesbeskaffenhet eller iråkade förvecklingar av det ena eller andra slaget göra det synnerligen besvärligt och lönlöst att vara deras förmyndare. För sådana fall vore det önskligt att genom något allmänt val utsågs en korporation, inom vilken domstolen hade rättighet att uttaga förmyndare eller ock att plikten att bliva förmyndare lades på vissa tjänstemän. Denna senare angelägenhet förtjänar åtminstone att uppmärksammas.

7 kap. 3 §.

För en formell rättskipning ter det sig ofta som en viktig angelägenhet att, när stärbhusdelägare är omyndig, och särskilt om han är minderårig, skall hans rätt hänsynslöst tillgodoses utan avseende å övriga stärbhusdelägars fördel. Detta kan icke vara riktigt. I en sådan gemenskap får väl alla finna sig i sådana begränsningar av sin formella rätt, som kunna skapa saklig rättvisa åt alla efter lägenheterna.

Uti denna paragraf skattas väl mycket, av ordalagen att döma, åt den formella uppfattningen. Paragrafen synes därför böra modifieras så till vida, att den tydligare än som skett lämnar utrymme för behörigt hänsynstagande icke blott till »den omyndiges bästa» utan till allas bästa.

7 kap. 4 och 5 §§.

Vad under tredje paragrafen anmärkts gäller även i viss mån dessa paragrafer. Det ovillkorliga påbudet, att bodelning och skifte skall förrättas »så snart ske kan», blir i många fall mycket olägligt för att icke säga ruinerande för stärbhuset och därmed ibland även ofta för den omyndige. Detta gäller speciellt dödsbon, där tillgångarna väsentligt bestå uti en affär med dess varulager. Det måste vara av vikt för stärbhuset, att affären kan fortsättas och även att möjligen förefintliga kontanta penningar få fortfarande användas såsom rörelsekapital. I sådana fall bör skifte ske med mycken

varsamhet och ej i otid. Möjlighet för huvuddelägare i boet att övertaga det hela mot utfärdande av skuldförbindelse till annan delägare och även omyndig bör även av lagen bedömas med välvilja. Andra stycket i femte paragrafen, som äger samband härmed, betraktar emellertid ett sådant skifte med misstroende. Lagtexten bör, utan att kontrollen uppenbarligen äventyras, undergå någon modifikation, som lämnar utrymme inom densamma för ovan nämnda tankar, som bygga på erfarenheten.

7 kap. 5 §.

Bakom denna till utseendet tämligen oskyldiga paragraf döljer sig säkerligen en mycket stor arbetsbörda för överförmyndarne, avsevärda utgifter för det allmänna samt oberäkneliga besvär, omkostnader och bryderier för förmyndarne. Åtminstone kan man befara det. Det skulle vara intressant att även här till belysning av stadgandets innebörd kunna i siffror återgiva den tunga, som genom dessa penndrag årligen lägges på samhället och även på medborgarna, i de fall dessa råkat bliva förmyndare eller delägare i stärbhus.

Som bekant sker arv ofta utan lottning, åtminstone är så fallet i huvudstaden. Detta är helt naturligt. Vid uppgörelser i ett dödsbo söker man tilldela var och en, vad som bäst passar honom, och gäller det likformiga tillgångar göres arvskiftet av sig självt.

Livet självt har åtminstone i vår tid ofta satt sig över en sådan lagstiftning, som icke är ett barn av densamma.

Det stora antal arvskiften, där lottning ansetts utesluten, olämplig eller obehövlig, komma således enligt den nu föreslagna föreskriften att underställas överförmyndaren. Någon liknande föreskrift förefinnes icke enligt gällande rätt. Inom förmyndarkammaren i huvudstaden granskas visserligen arvskiftena. Men detta sker först i sammanhang med själva redovisningen och inlevererandet av tillgångarna och kan icke föranleda samma omgångar som enligt det nu framlagda förslaget, som påkallar en föregående underställning.

Man måste väl i dessa ting väsentligen bygga på förmyndarens omtanke och kompetens. Han ensam kan bedöma de olika livsfaktorer, som i varje speciellt fall göra sig gällande. Han är också för sin förvaltning underkastad ansvar, om han anses i något avseende hava förbrutit sig. Att söka på ett effektivt sätt inblanda en centralmyndighet i dessa angelägenheter är dessutom en verklig fara både för myndlingen och övriga stärbhusdelägare. Övermyndaren känner icke till personerna och deras vanskligheter. Det äventyras, att överförmyndaren genom sin inblandning lägger en formell chablon på sitt omdöme samt förbiser de olika fallen och den omtanke, som de verkligt intresserade ägna densamma för att komma till ett praktiskt och levande resultat. Denna fara blir så mycket större i den mån övermyndaren, såsom förslaget avser, kommer att bli en enda person. Vid befordran till en sådan befattning kan lätt komma att utnåmas en person, som saknar tillräcklig fallenhet för en sådan urskiljning. Vid ett kollegialt avgörande äventyras mindre att dylik praktisk hänsyn bortglömmas eller lämnas ur räkningen.

Det hemställs därför, att åtminstone första stycket i denna paragraf utgår. Bibehålles stycket bör icke någon irrationell hänsyn tagas till den omständigheten, huruvida lottning ägt rum eller icke. De fall, då arv numera skiftas efter lottning, avse vanligen sådana dödsbon, där tillgångarna äro av mycket olika beskaffenhet och ej kunna något så när jämnt fördelas. I fall man skall misstro förmyndarens förmåga att bedöma den omyndiges fördel, vore det väl

i all synnerhet här på sin plats, att arvskiftet granskades av överförmyndaren med hänsyn till de utlagda lotternas inbördes beskaffenhet. Här föreligger nämligen en viss risk, att myndlingen genom lottningen d. v. s. slumpen får en lott, som är sämre än andra eller av särskilda skäl ej passar den omyndige. Även i detta fall synes emellertid förmyndarens beprövning få anses vara tillfyllest.

8 kap. 4—6 §§.

Uti 4 § uppräknas bl. a. de värdehandlingar, nämligen obligationer och inteckningar i fast egendom, i vilka förmyndaren äger såsom i motiven säges »efter sitt fria val» placera den omyndiges penningemedel. Närmare bestämmelser om villkoren meddelas dock av Konungen. Lagberedningen uppdrar i motiven konturer för denna administrativa författning och därav finner man, att det fria valet där i själva verket bör beskäras särskilt för vissa obligationer, nämligen dem, för vilka som säkerhet tjäna inteckningar, meddelade i fabriksfastigheter. Förmodligen syftas härmed indirekt på Stockholms förmyndarekammarens praxis att i regel godtaga allenast sådana industriobligationer, för vilka ligga tillräcklig säkerhet i skogs- och jordbruksfastigheter.

Det synes något oegentligt, att civillagen medger fritt val, som sedan skall kunna inhiberas i vissa fall av en administrativ författning. Fråga är om detta, såsom beredningen avsett, ens går för sig utan uttryckligt medgivande i civillagen. Förebilder finnas kanske, men de äro knappast efterföljansvärda. En modifiering i formuleringen genom ett sådant uttryckligt medgivande eller ock en antydning om att även de värdehandlingar, som få inköpas, skola vara av betryggande beskaffenhet, synes vara tillrädligt.

För övrigt kan emot förslaget i denna del anmärkas, att kontrollen säkerligen ej kan genomföras utan att, såsom nu sker i förmyndarkammaren, individuell prövning äger rum, i varje fall i mycket större utsträckning än förslaget synes avsett. Obligationer och inteckningar äro av mycket olika beskaffenhet på grund av den olika beskaffenhet av de företag och fastigheter de avse och den förmånsrättsordning, i vilken de befinna sig. Därtill komma konjunkturernas växlingar, som på kort tid, i all synnerhet beträffande obligationer, kunna i hög grad förvandla deras trygghet för penningplacering. När emellertid en individuell prövning anses böra äga rum, måste densamma föregå själva inköpet av värdehandlingarna såsom ock inom förmyndarkammaren praktiseras. Även i detta avseende synes förslaget och det i motiven framlagda utkastet till den administrativa författningen vara något oklara.

Det förefaller således som ett närmare övervägande av förevarande paragrafer, av vilka särskilt femte paragrafen äger nära sammanhang med den fjärde, borde äga rum.

8 kap. 8 §.

Denna paragraf berör en fråga av stor både principiell och praktisk innebörd. Beredningen medger, att det här föreslagna *nedsättningstvångets begränsning* föranletts därav, att beredningen icke anser sig kunna föreslå inrättandet av förmyndarkamrar. Detta skäl må gälla vad det kan för riket i allmänhet. Någon ideell ordning kan nog icke uppfinnas för vårt glest befolkade land med de stora avstånden. Beredningens förslag innefattar i alla fall möjligheter till en viss onekligen beaktansvärd organisation i denna svåra angelägenhet, som hitintills ej kunnat finna sin lösning.

Däremot innefattar förenämnda begränsnings införande även i huvudstaden ett betydligt försvagande av förslaget om avskaffande av förmyndarkammaren därstädes. Det angives i förslagets motivering, att förmynderskap och godemanskap för hela riket, rörande vilka huvudsaklig tillgång uppgivits, utgjorde 91,547, att därav antalet förmynderskap och godemanskap, för vilka den huvudsakliga tillgången uppgivits bestå av skuldebrev mot inteckning i fast egendom, annat skuldebrev eller aktier och obligationer, utgjorde 25,664 samt att av sistnämnda antal allenast 2,179 förmynderskap och godmanskap omfattade en behållning av femtusen kronor. Dessa siffror böra vara hämtade från en i statistiska centralbyrån gjord uträkning som ej avtryckts i beredningens statistik. Någon siffra för Stockholm kan ej angivas, men i allmänhet lär statistiken där utvisa en något högre siffra för de stora förmynderskapen.

Härmed är den allsidiga kontrollen på värdehandlingarna, som förmyndarkammaren utövat på ett omfattande sätt, bruten. För det första uppstår därigenom en godtycklig gräns, som i och för sig icke kan anses önskvärd. Dessutom uppkomma naturligtvis svårigheter, då tillgångar, som befinna sig i närheten av gränslinjen, råka att komma över eller under densamma genom fluktuationer i värdena, som enligt motiven böra beräknas efter handlingarnas saluvärden. Såvitt av betänkandet kunnat utrönas har någon särskild uppmärksamhet dock ej ansetts behöva ägnas den sistnämnda svårigheten.

Vidare kommer en sådan bestämmelse i sin mån verka därhän, att det offentliga med sin ontanke skyddar företrädesvis de förmögnare förmynderskapen. Ännu viktigare är emellertid, att det ofta är de små förmynderskapens värdehandlingar som särskilt behöva omhägnas både därför, att den lilla tillgången är den enda tillgången och även därför, att det mangen gång visat sig just här särskilt erforderligt. Förmyndarna för dylika små förmynderskap äro ofta själva i små omständigheter, stå därjämte handfallna inför författningarnas föreskrifter och sakna referenser och ekonomiska möjligheter att skaffa sig juridiskt biträde samt äro ock mindre i tillfälle till en betryggande förvaring av värdehandlingar. Under sådana förhållanden händer det lätt, att förmyndaren skyndar sig att använda myndlingens lilla tillgång på ett obetänksamt sätt, till och med till förmyndarens egen fördel. Erfarenheten från förmyndarkammaren ger också vid handen, att ett stort behov av kontroll även beträffande dylika förmynderskap föreligger. Skulle hädanefter ingen kontroll alls i förevarande avseende ens lagligen kunna äga rum, är det fara värt, att missförhållandena taga utsträckt omfattning.

För den händelse såsom ovan ifrågasatts ett fortfarande upprätthållande av förmyndarkammaren i huvudstaden skulle visa sig utförbart, bör den i förevarande paragraf stadgade begränsningen i nedsättningsskyldigheten icke gälla för huvudstaden.

8 kap. 10 §.

I första stycket bestämmes, att rörande omyndigs medel, som insättas eller innestå hos bank, skall av förmyndaren göras förbehåll, att medlen ej må uttagas utan överförmyndarens tillstånd. Det kan väl ej anses annat än som en nödfallsåtgärd, att det skall bero på den, som skall kontrolleras, att vidtaga åtgärder för kontrollens åstadkommande på sätt blivit ifrågasatt. Förslaget i denna del kan knappast anses lyckligt och man kan befara, att förmyndare, som äro utsatta för frestelser att förskingra omyndigas medel under intrycket av en förtvivlad situation, underlåta att göra det föreskrivna förbehållet. Detta kan ock lätt försummas av obekantskap med lagen eller

glömska. Förmyndarkammaren meddelar bankerna direkt dylika förbud utan att på något sätt begagna förmyndaren som mellanhand. Detta är också en fördel med förmyndarkammersystemet.

8 kap. 15 §.

Under forna tider var jordegendomen den förnämsta egendomen, som kunde grunda både rikedom och ära och i varje fall en självständig ställning. Det var därför begripligt, att 1734 års lag sökte värna om omyndigs bibehållande vid förfogandet över ärvd eller förvärvad jordegendom. Med industrialismen sjönk jordegendomen tillbaka i betydelse och det rörliga kapitalet gjorde sig vida mer gällande såsom ägnat att skapa de företräden, som nyss sagts. Genom världskriget och dess sociala följder, börjar jordegendomen igen skymta fram såsom det enda varaktiga och verkligt betydelsefulla förmögenhetsobjektet. Man skulle då, men också endast av detta skäl, möjligen kunna säga, att tider sålunda igen börja randas, som giva fog åt de gamla bestämmelserna om särskilt skydd mot avyttring av omyndigs jordegendom, vilka bestämmelser under penningekapitalets högkonjunktur mera framstodo såsom en betydelselös ärftlig belastning från förflutna tider.

Emellertid måste det sägas, att åtminstone stor tvekan kan råda om något behov numera av rättens prövning ensamt när det gäller omyndigs fastighet föreligger. Det förekommer åtminstone i huvudstaden nästan aldrig, att en ansökning därom avslås. Man skulle visserligen kunna säga, att prövningens blotta tillvaro förhindrar tanken på ohemula försäljningar. Säkerligen äro dock förmyndare i dessa tider, som i alla fall icke äro desamma som de gamla tiderna, angelägna att bedöma även försäljningen av en fastighet förständigt lika väl som andra avyttringar. Mest avgörande är, att de nya samfärdsmedlen icke kunna avskaffas. Dessa verka, att befolkningen ej vidare är så bunden vid den ärvda jorden såsom förut, utan är flyttbar på ett sätt, som man fordom aldrig kunnat drömma om.

Den gamla lagens ännu gällande bestämmelser, att försäljning ej må ske av omyndigs jord »utan i nöd eller trångmål», har såsom beredningen framhåller ej heller upprätthållits av domstolarna. Detta beror naturligtvis därpå, att lagen i denna punkt är föråldrad, ej passar för de nya livsförhållandena. Det verkar därför såsom en röst ur en grav, när beredningen säger sig vilja återuppliva den gamla principen, även om dennas formulering i den nya texten kanske ger större utrymme för undantag. Till och med den arkaistiska bestämmelsen, — nära sammanhängande med förgångna tider — att även »närmaste fränder» skola beredas tillfälle att yttra sig, är bibehållen. Vilket krångel och omgångar, vilka kostnader, uppskov och bekymmer skola icke ofta vållas av förpliktelsen att uppsöka dessa mången gång talrika, svåråtkomliga eller obefintliga personer, trots lagtextens medgivna lindringar i stadgandets tillämpning.

En annan fråga kan vara, huruvida ej i stället för rättens, överförmyndarens tillstånd bör inhämtas. Detta är ett medelförslag, som härmed förordas. En sådan anordning synes alldeles tillräcklig och står i överensstämmelse med bestämmelsen i 14 §, där vissa andra förfoganden över omyndigs fasta egendom skola underställas överförmyndaren. På detta sätt kan även en försäljning och in-teckning fortare och i rättan tid komma till stånd än om ett rättssammanträde skall behöva avvaktas med åtföljande expeditionstid.

12 kap. 1—3 §§.

Enligt 1 kap. 2 § skall den, som fyllt 21 år, av rätten förklaras omyndig vid vissa uppgivna händelser. Enligt 12 kap. skall emellertid frågan kunna väckas endast genom ansökan av vissa särskilt behöriga personer. Jämlikt nu gällande lag och praxis kan rätten anses behörig att ingripa även å ämbetets vägnar och vem som helst har, åtminstone enligt mångas mening, därför ansetts äga befogenhet att bringa till rättens kännedom förhållanden, som böra föranleda till omyndighetsförklaring. Det kan ock inträffa, att andra personer än de i förslaget uppräknade ha ett rättsligt intresse, som ej kan behörigen bevakas utan en omyndighetsförklaring och förordnande av förmyndare för den person, till vilken de stå i ett rättsförhållande. Det synes böra tilläggas något i förslaget om att åtminstone även sådan person, som sist omförmäles, må ingiva ansökan om omyndighetsförklaring. Vad lagberedningen i sina motiv yttrat synes ej böra utesluta en sådan hänsyn i lagen som sist omförmälts.

12 kap. 27 §.

I denna paragraf har uttryckligen föreskrivits, vad hittills varit praxis, att beslut, som meddelats i mål och ärenden enligt den föreskrivna lagen, skola lända till efterrättelse utan hinder därav att talan däremot föres. Vidare föreskrives emellertid, att i alla beslut om förmyndares och godemans förordnande eller entledigande skall erinran göras om nämnda stadgande. Något behov av ett ständigt uppreparande av denna sak i protokollen är verkligt framdeles lika litet som hittills av behovet påkallat. Det är ett nytt skri-veri, som kostar tid, arbete, papper och bläck eller nötning av skrivmaskiner till övermått utan någon nämnvärd nytta.

Protokoll, utvisande skiljaktiga meningar, bifogas.

Stockholms rådhusrätts första avdelning och förmyndarkammare den 17 december 1921.

Carl Lindhagen.   A. E. Dahlberg.   Aug. Ahlberg.
Waldemar Ditzinger.   Knut Rydholm.

Utdrag av protokollet, hållet hos Stockholms rådhusrätts första avdelning och förmyndarkammare den 17 december 1921.

Närvarande: borgmästaren Lindhagen, rådmannen Dahlberg, rådmannen Ahlberg, civilassessorn Ditzinger, t. f. assistenten Rydholm.

S. D. Företogs till behandling samfällda rådhusrätts remiss till rådhusrätts första avdelning i förmynderskapsärenden och förmyndarkammaren att inkomma med yttrande över av lagberedningen avgivet förslag till lag om förmynderskap med mera; och beslöt rådhusrätten och förmyndarkammaren att till samfällda rådhusrätten avlåta skrivelse av innehåll, registraturet utvisade.

Från förestående beslut anfördes följande skiljaktiga meningar:

1) *beträffande Stockholms förmyndarkammare:*

av rådmannen *Dahlberg*, som anförde:

»Vad angår frågan om förmyndarkammarens upphörande, finner jag för min del, att, därest det förslag om förmyndarväsendets ordnande, som innehålles i föreliggande lagförslag, bliver fastställt att gälla för landet i övrigt, något hinder icke föreligger för dess tillämpning även vad angår Stockholm, helst jag håller före, att för den händelse de från stärbhus i Stockholm utgående houppteckningsavgifter komme att upphöra, erforderliga medel för förmyndarkammarens förvaltning icke komma att finnas tillgängliga.

Skulle emellertid den ifrågasatta utredningen om förmyndarkammarens organisation och i sammanhang därmed vad inkomster till dess förvaltning vore att påräkna, giva vid handen, att därför tillräckliga medel bleve tillgängliga, utan att de omyndiga eller det allmänna bleve i nämnvärd mån mera betungade än i rikets övriga delar, synas mig goda skäl tala för förmyndarkammarens bibehållande, då ju från alla håll framhållits, att dess verksamhet varit gagnelig och till stor fördel för därunder sorterande omyndiga.»

3) *beträffande 2 kap. 1 §:*

av borgmästaren *Lindhagen*, som med instämmande av rådmannen *Ahlberg* yttrade:

»I detta lagrum stadgas, att fadern skall vara förmyndare för minderårigt barn i äktenskap och att modern är förmyndare, endast då fadern i följd av dödsfall ej vidare kan vara det.

Förmodligen avser detta stadgande ej att utgöra något hinder för, att både fader och moder förordnas till förmyndare, när det begäres. Fråga kan då uppstå, om icke en sådan ordning enligt sakens natur och jämlikt grunderna för den nya äktenskapslagstiftningen bör vara det normala och därför också stadgas i själva lagen. Barnet är ju moderns barn lika väl som faderns, ja i viss mening i ännu högre grad. Hon har behov och saledes även rätt att bevaka dess bästa lika väl som fadern. Man kan visserligen säga, att konflikter kunna uppstå, och då bör en ha avgörandet. Men varför skall detta avgörande i sådan händelse i strid mot moderns vilja tillkomma just fadern? Äktenskapet är byggt på förutsättningen av möjligheter till samförstånd och då bör en sådan möjlighet förutsättas i all synnerhet beträffande omtanken om barnen. Skulle en olöslig konflikt någon gång uppkomma, bör saken hänskjutas till överförmyndaren. Det hemställes, att paragrafen och de lagrum, som därmed äga sammanhang, omarbetas i nu angivet syfte.»

4) *beträffande 12 kap. 9 §:*

av borgmästaren *Lindhagen*, som anförde:

»Den i 12 kap. 9 § behandlade frågan, om någon bör förklaras omyndig på grund av rubbning i själsverksamheten, är mången gång ett vanskligt kapitel. Atminstone ha erfarenheterna inom Stockholms rådhusrätt gått i den riktningen. Det föreligger här lätt konflikt mellan psykiatrics teorier och den civila praktiska uppfattningen. Mången gång synes den vetenskapliga slutledningen vara ensidig och byggd företrädesvis på prat och hörsagor, framförna från släktingars sida, som önska en anhörig i omyndighetstillstånd, kanske

icke minst för att tillförsäkra sig arvsrätt till dennes förmögenhet. Det har därför ansetts vara ganska nödvändigt att se noga upp med läkarbetygen.

Även i praxis plägar nog i dylika fall allmänt fordras läkarbetyg. Denna praxis har i förslaget, upphöjts till lag under föreskrift tillika, att närmare bestämmelser angående dessa intyg meddelas av Konungen. Hitintills har domstolen av läkarintygets beskaffenhet haft en ganska god kännning av sakens rätta beskaffenhet. Om nu skall föreskrivas visst formulär för läkarintyg, är det av vikt, att detta icke begränsas till ett tämligen lika formulär för alla fall, varigenom läkaren frestas att intyga annat eller mera, än han kan göra och fallets individualisering försvaras. Det förefaller emellertid av beredningens motiv, som om den för sin del förordade och även ansåg sig hava anledning att emotse en administrativ författning, som ökade i stället för att minska utsikterna till det individuella fallets specialisering. I en för den individuella friheten så utomordentligt viktig sak synes emellertid civil-lagen böra fullkomnas med en antydning i densamma om ett sadant innehåll i den tillämnade administrativa författningen.

I detta sammanhang må erinras även om en annan sak. Det inträffar ofta, att läkare, som praktisera i sinnessjukdomar, pläga efter en kort undersökning av någon för dem främmande person låta mot dennes vilja genom polisens medverkan ofta på ett brutalt sätt beröva den undersökte friheten och låta tvångsvis, varhelst han anträffas, avföra honom till någon privat vårdanstalt och förmodligen ibland även till offentlig sinnessjukanstalt. Polisen hyser sällan någon betänklighet att gå läkarens ärenden på dennes utfärdade intyg. På detta sätt berövas även alldeles ofarliga och omtvistligt sinnessjuka personer sin frihet genom ingripande av därtill fullständigt obehöriga personer och myndigheter utan någon som helst kontroll från dem, som vederbör, och nästan utan möjlighet att återvinna friheten. Det bör vara en ny förmyndarlagstiftnings uppgift att omsider förekomma dylika övergrepp och föreskriva, att domstols medgivande i sådana fall och efterhandsprövningar i andra händelser måste omedelbart äga rum, för att en dylik handräckning skall kunna tillåtas.

Nu säges visserligen, att den ovan berörda angelägenheten hör till en annan lagstiftning. Den som därmed avses är emellertid den speciella lagstiftning, som är föremål för sinnessjukauktoriteternas och polisens speciella omvårdnad. Det är en ensidig lagstiftning, där omtanken om den personliga friheten får mycket litet att säga, men delinkventernas verkliga eller förmenta farlighet icke minst för arvingars arvsanspråk spela huvudrollen. Det syntes ock nyligen i pressen en notis om, att från högsta auktoritativa håll förordnats ytterligare skärpt befogenhet för polisen att på en nervläkares uppfordran utan kontroll från civilt håll inspärta en värnlös människa mot dennes uttryckliga vilja. Detta emedan vid ett tillfälle en sinnessjuk skulle begått ett revolverattentat, och därför skola de påtagliga övergreppen utsträckas ytterligare till oskyldiga. De människor åter, som tillstått exempelvis världskriget och med berätt mod vållat millioners död och undergång, de gå på fri fot utan inblandning av polisen och detta säkerligen även enligt »vetenskapen» med rätta. Sedan har emellertid från samma håll även medgivits, att ofta ofarliga personer blevo på ovan nämnda godtyckliga sätt inspärrade och att detta icke kunde anses försvarligt.

Frågan sammanhänger enligt min uppfattning just med förmynderskapsrätten till en viss, icke obetydlig grad. Ett förmynderskap omfattar nämligen i detta fall även vårdnaden om den omyndiges person. Det förnämligaste i

detta avseende gäller hans personliga frihet. Då i denna händelse förmyndarens vårdnad är suspenderad genom ingripande från utomstående och detta på ett ibland äventyrligt sätt, är det av vikt, att rätten såsom en speciell överförmyndare får tillfälle att träffa det slutliga avgörandet. Då detta i högsta grad är ett rättsligt avgörande, lämpar sig därtill ej den överförmyndare, som skulle enligt lagberedningens förslag instiftas. I denna fråga åberopas jämväl en av mig år   i andra kammaren väckt motion nr   .

Det hemställas således, att till denna paragraf fogas ett nytt stycke av huvudsakligen följande innehåll:

»Ej må någon, som enligt vad ovan sägs förmenas böra ställas under förmynderskap, innan rättens utslag fallit, genom polismyndighets eller annans ingripande på läkares förord berövas sin frihet, där ej personen i fråga obestriddligen lider av utpräglad sinnessjukdom och dessutom uppenbarligen är farlig för den allmänna säkerheten. Anhålles någon av sistnämnda anledningar, innan han förklarats omyndig, skall även frågan därom underställas rättens prövning. Vad sålunda stadgats, skall äga motsvarande tillämplighet vid ifrågasatt eller verkställt åtgörande av förenämnda slag efter omyndighetsförklaring. I samtliga dylika händelser skall ock den person, om vilken är fråga, höras i ärendet, därest detta ej på grund av hans tillstånd anses uteslutet.

Fråga av nu förevarande beskaffenhet äger rätten upptaga till prövning av egen tillskyndelse eller på anmälan även av annan än ovan i 3 § sägs.»
Är och dag som ovan.

På rådhusrättens och förmyndarkammarens vägnar:

Waldemar Ditzinger.

Bilaga B.

Till Konungen.

Över lagberedningens förslag till lag om förmynderskap har rådhusrättens första avdelning och förmyndarkammaren redan avgivit yttrande bland annat om den punkt i förslaget, som bjuder, att den för huvudstaden sedan gammalt instiftade förmyndarkammaren skall efter någon tids avveckling försvinna samt förmyndarevården inom huvudstaden inordnas under samma former, som nu äro ifrågasatta för det övriga riket. Till vad sålunda yttrats anser sig avdelningen och förmyndarkammaren böra foga några ytterligare erinringar.

Det bör vara obestriddigt, att första frågan gäller, *hurvida förmyndarkammaren helst bör bibehållas*. Detta synes vara händelsen, i fall den genom sin organisation på ett bättre sätt tillgodoser förmyndarevården i huvudstaden än som blir fallet med det nya förslaget. Blir svaret härpå jakande, bör då vara angeläget att beflita sig om utvägar för bibehållandet av denna institution.

Lagberedningen har knappast inlåtit sig på denna grundläggande fråga. Den har icke på något uttömmande sätt vägt fördelarna och olägenheterna av de båda systemen utan kommit till sitt resultat på den anförda grunden, att förmyndarkammaren med den nya anordningen ej vidare skulle vara behöfvig. Beredningen säger, att förmyndarkammaren utan tvivel »haft en utomordentligt stor betydelse i fråga om tillvaratagandet av de omyndigas intressen». Men det föreligger enligt beredningens uppfattning icke anledning att behålla denna särskilda institution, om beredningens förslag skulle bliva upphöjt till lag.

I förenämnda yttrande har förut utvecklats, hurusom förmyndarkammarens bestånd innebär bibehållandet för huvudstaden av en mera fulländad organisation än som beredningens förslag av begripliga skäl förmått ifrågasätta för det övriga landet. Den enhetlighet i förmyndarefrågors behandling, som för huvudstaden vunnits, skulle genom förslaget söndersplittas samt de olika funktionerna och besvären förläggas till tre olika ställen. Vidare inskränkes enligt förslaget omhändertagandet av tillgångarna till de förmögnare förmynderskapen i stället för att såsom nu omfatta alla förmynderskap, vilket måste vara det riktigaste, helst såsom i yttrandet visats de mindre förmynderskapen i all synnerhet ofta behöva tillsyn och tillhandahållande av utvägar för värdehandlingars förvarande.

Därtill kommer, att förmyndarekammarens prövning och förvaring av värdehandlingarna måste i och för sig anses mera betryggande. Det innebär nämligen, trots ifrågasatt kontroll, ett visst äventyr att överlämna dessa uppdrag åt det privata bankväsendet med dess spekulationer i värdehandlingar och benägenhet att söka gynna värdepapper i sådana företag, som blivt av vederbörande bank understödda eller rent av grundade.

Samfälda rådhusrätten (13 av 24 ledamöter närvarande) beslöt den 23 november 1923 att i huvudsak ansluta sig till vad i denna skrivelse anförts.

Dessa och andra förut berörda omständigheter giva vid handen, att beredningens förslag innefattar för huvudstaden en betydande försämring i förmyndarevården mot vad som uppnåtts genom den nuvarande organisationen.

Häremot har beredningen icke till stöd för sitt förslag åberopat annat än två omständigheter av mera sekundär betydelse. Den ena har av beredningen formulerats sålunda:

»En för nutidens förhållanden betydande olägenhet, som är förenad med förmyndarkammarens *förvaltning av de omyndigas penningmedel*, ligger däri, att sedan dylika medel blivit till förmyndarkammaren inbetalade, tillfälle till särskilt gynnsamt anbringande av medlen på annat sätt icke vidare står förmyndaren till buds i samma utsträckning som vid insättning hos bank. Uppsägning av medel för deras anbringande i värdehandlingar kan nämligen med hänsyn till förmyndarkammarens likviditet endast i mindre omfattning tillåtas av förmyndarkammaren.»

Detta teoretiska resonemang måste anses äventyrligt, i den mån därigenom till äventyrs skulle gynnas den av mången bank säkerligen önskade möjligheten att kunna förmå förmyndare anbringa förmyndaremedel i värdehandlingar, som utlova en hög ränta på bekostande av säkerheten i placeringen. I den mån åter sådan fara ej föreligger, saknar beredningens framställning stöd av erfarenheten. Den placering förmyndarkammaren giver myndlingarnas kontanta medel är så gynnsam för de omyndiga, som med bevarande av verklig trygghet skäligen kan tillåtas. Under senare år har förmyndarkammaren å de omyndigas hos förmyndarkammaren kontant insatta medel gottgjort de omyndiga ränta, som merendels med 1—1½ % överstigit bankernas inlåningsränta. På grund härav har uppsägning för placering av omyndigas medel ej förekommit i större omfattning. Därest förmyndarkammaren emellertid kunnat tillstyrka av förmyndare föreslagen placering, har förmyndarkammaren, i regel utan uppsägning, ställt äskat belopp till förmyndarens förfogande utan att ens, såsom bankerna för sed hava, därvid tillgodogöra sig provision.

I vissa fall, på senare år dock mera sällan, har förmyndarkammaren, som först efter tre månaders uppsägning är skyldig utbetala för omyndiga innesående medel, måst begagna sig av denna respittid. Detta har emellertid aldrig måst göras »med hänsyn till förmyndarkammarens likviditet», enär erforderligt belopp alltid kunnat utan svårighet göras disponibelt genom anlåtande av förmyndarkammarens bankkredit, eller uppsägning av utav förmyndarkammaren beviljade lån. Någon försäljning av obligationer har emellertid någon gång ännu icke tillåtits.

Det andra och såsom det synes huvudsakliga skälet, som beredningen ansett sig kunna åberopa till stöd för sin uppfattning, består däri, att enligt beredningens förslag den *bank*, hos vilken nedsättning skett, »har *skyldighet att i långt större omfattning*, än som för närvarande åligger förmyndarkammaren, ombesörja löpande förvaltningshandlingar med avseende å de nedsatta värdehandlingarna, en omständighet som torde medföra, att den av beredningen föreslagna nedsättningsskyldigheten kommer att för förmyndare kännas långt mindre betungande än för närvarande skyldigheten att i förmyndarkammaren nedsätta omyndigas värdehandlingar».

Dessa lättnader i förmyndarens besvär uppvägas dock säkerligen till fullo av de ökade besvär, som enligt vad förut angivits, i olika avseenden påläggas förmyndarna genom det nya förslaget införande. Än mindre vore det tillbörligt att uppgiva förmyndarkammarens fördelar för att befria förmynd-

darne i huvudstaden från en omtanke, som de hitintills såvitt försports utan olägenhet utövat och som de för övrigt i huvudstaden lättare än landsbygdens isolerade förmyndare hava tillfälle att gå i land med.

För övrigt synas förenämnda lättnader knappast vara av den betydelse, som beredningen antager. Redan nu utföres å förmyndarkammarens kammarkontor åtskilliga av de uppgifter, som enligt förslaget skulle i fråga om inhemska värdehandlingar åligga bankerna. Sålunda ombesörjes förnyelse av inteckning och laga åtgärder för fordrans vidmakthållande. Vidare genomgås de i offentliga tidningarna införda legala tillkännagivandena, såsom om offentlig stämning i konkurs-, urarva- och årsstämmingsmål, exekutiv- eller konkursauktion å fast egendom, utlottning av obligationer, styckning av tomt eller förändring av tomts namn, varom allt i mån av behov göras anteckningar samt meddelas förmyndare underrättelse och i övrigt vidtagas de åtgärder, vilka härav föranledas. Förmyndare går man ock tillhanda med erforderliga åtgärder för bevarande eller utkrävande av omyndigs fordringsrätt, där ej rättsliga åtgärder påkallas. Likaledes tillhandahållas förmyndarna vid varje års slut för hela kommande år förfallna kuponger till aktiebrev och obligationer. Över dylika kuponger upprättas specificerade förteckningar, därå kupongerna utkvitteras. Utöver vad förmyndarkammarens instruktion i förenämnda och andra avseenden påbjuder, mottagas, när så önskas, från gäldenär räntelikvider och kapitalavbetalningar för att tillställas förmyndaren. Någon avsevärd svårighet bör icke möta att, därest förmyndare så skulle önska, förfallna kuponger till aktier och obligationer även inkasseras med rätt för förmyndaren att hos förmyndarkammaren lyfta i stället för kupongen den å kupongen utfallna utdelningen. Det är all anledning antaga, att övervägande antal förmyndare ej skulle begagna sig av sådan rätt, vilken således får betydelse företrädesvis för förmyndare i landsorten. I varje fall synes, såsom redan framhållits, det icke i och för sig vara något framträdande önskemål, att förmyndarne befrias från besväret med inlösen av kuponger, varmed de hittills uppenbarligen gärna befattat sig.

Av ovan angivna skäl torde det framdeles liksom hitintills icke för huvudstadens förmyndare vara av någon överhängande vikt att få vidare handräckning. Det enda skäl, som därför kunde åberopas, synes vara nödvändigheten för förmyndarkammaren efter bouppteckningsavgifternas eventuella avskaffande att även för sin del upptaga särskilda förvaltningsavgifter liksom bankerna. Anses av detta skäl önskligt att ytterligare handräckningar lämnas förmyndarna, bör detta genom en omläggning av organisationen i förmyndarkammaren till större effektivitet och de olika nya uppgifternas ändamålsenliga fördelning på de skilda tjänstemännen åtskilligt kunna även utan ny omkostnad utföras genom förmyndarkammaren. I vilken omfattning och på vad sätt detta lämpligen må ske kan emellertid icke utrönas annat än i den mån genom experiment erfarenhet därom vunnits. Såsom tidigare anmärkts, skulle de befattningshavare, som nu äro anställda på kammarkontoret, säkerligen icke råka i något bryderi, i fall deras uppgifter vidgades med befogenheter, som på ett naturligt sätt anknyta sig till deras nuvarande uppdrag.

Det har sagts, att de förpliktelser, som enligt förslaget åläggas bankerna, tilläventyrs skulle av dem mindre gärna övertagas, om de icke lades även å huvudstadens notariatavdelningar, som hade lättare att fullgöra dem än landsortens notariatavdelning. Berörda förpliktelser måste dock under alla förhållanden åläggas bankbolagen uti deras oktroj, och besväret blir enahanda för de delar av riket, inom vilka de bliva gällande, oavsett om huvudstaden

kommer med eller icke. Under inga förhållanden lär en sådan känslighet kunna utgöra befogad anledning för att bereda huvudstaden en mindre tillfredsställande förmyndarevård än den, som nu äger rum. Lagberedningen har icke heller i sitt betänkande åberopat den angivna omständigheten.

En annan fråga blir naturligtvis, huruvida den i stort sett goda förmyndarevård, som för närvarande förunnats huvudstaden, även skall kunna för framtiden upprätthållas med hänsyn till *kostnadsfrågan*, eller om den måste utbytas mot en sämre ordning, därför att erforderliga medel icke för framtiden kunna stå till buds för ett fortsatt upprätthållande av den bättre ordningen.

Detta spörsmål blir aktuellt allenast under förutsättning, att den av lagberedningen tillämnade ordningen visats komma att ställa sig avsevärt billigare, vilket väl skulle vara rimligt, då den är mindre tillfredsställande än den bestående. Emellertid har beredningen icke kunnat framlägga någon närmare organisation för sitt förslag och än mindre någon kostnadsberäkning. Det är således svårt att med bestämdhet förutse, huruvida den nya ordningen blir avsevärt billigare än den gamla. Visst är, att den förra har lika stort behov som en förmyndarkammare att kunna räkna med inkomster i största möjliga utsträckning utan myndlingarnas oskäligen betungande, såsom eljest lätt bleve en följd i båda fallen av bouppteckningsavgifternas avskaffande.

För förmyndarkammarens upprätthållande råder för närvarande inga bekymmer, enär kostnaderna bestridas av de rikligen inflytande bouppteckningsavgifterna och numer i mindre mån även av vissa förvaltningsavgifter. Lagberedningen framhåller, att avskaffandet av bouppteckningsavgifterna framstår såsom ett önskemål. I samband med framläggandet av förslaget till ny förmyndarskapslagstiftning säger sig beredningen emellertid sakna anledning upptaga denna fråga. Men vid fortsättandet av det åt beredningen uppdragna arbetet med revision av ärvdabalken måste frågan givetvis »i en ej alltför avlägsen framtid» komma under behandling.

Bouppteckningsavgifterna skola sålunda under en dock ganska avsevärd tid fortfarande upptagas, medan förmyndarkammaren skall genast avvecklas med iakttagande av någon övergångstid. Beredningen inlåter sig icke på frågan, vilken användning bouppteckningsavgifterna skola få, i den mån de ej tagas i anspråk av förmyndarkammaren under avvecklingsperioden. Utan bestämmelser härom skulle de således i än högre grad än hitintills tillfalla barnhuset, för vars uppgift de från början icke varit bestämda. Man måste då med fog säga sig, att det väl är riktigare, att förmyndarkammaren såsom en fullkomligare organisation för huvudstaden än den beredningen föreslår fortfarande med stöd av bouppteckningsavgifterna upprätthållas, åtminstone så länge dessa avgifter komma att utgå.

Förmyndarkammaren har emellertid ansett sig böra ungefärligen beräkna *den blivande staten för förmyndarkammarens bibehållande utan tillskott av bouppteckningsavgifter*.

Därunder bör från den nuvarande synliga kostnaden avräknas utgifterna för den avdelning av rådhusrätten, som blivit sammanlänkad med förmyndarkammaren. Skall förmyndarkammaren upphöra, måste dessa kostnader, som, enligt gammal praxis också bestritts av bouppteckningsavgifterna, obönhörligt överflyttas på stadens utgifter för rättskipningen. Samverkan mellan denna avdelning av rådhusrätten och förmyndarkammaren är emellertid även en organisationsfråga. Bibehålles förmyndarkammaren utan stöd av bouppteckningsavgifter, bör den nuvarande ordningen i huvudsak kvarstå. Men även i detta fall måste givetvis de utgifter, som belöpa på rådhusrättens göromål överflyttas på staden.

På sätt bifogade tabell (bil. A) utvisar, utgöres efter den senaste löne regleringen och med iakttagande av dyrtidstillägg totalkostnaden för den sammanförda organisationen 267,600 kronor. Härav kan, enligt samma tabell anses på rättskipningen, efter avdrag av frimurarbarnhusets 250 kronor, belöpa 122,823 kronor. Återstår således på förmyndarkammarens utgiftskonto 144,527 kronor. Genom ett par mindre omedelbart genomförbara ändringar i organisationen skulle dessa omkostnader för förmyndarkammaren kunna ytterligare något nedbringas. Assistentbefattningen synes nämligen lämpligen kunna förvandlas till en uteslutande befattning vid rådhusrätten med befrielse från ledamotskap i förmyndarkammaren. Assistenten skulle då egna sig åt granskningen av förmyndarräkningarna och mera effektivt än nu sker deltaga i arbetet med bouppteckningars och arvskiftens förrättande. Den kontroll å värdehandlingar, som nu utövas av assistenten, skulle i stället uppdragas åt revisorn, som är minst upptagen av tjänstemännen å kammarkontoret. Assistentens ledamotskap i förmyndarkammaren skulle kunna ersättas med ett föredragande assessorn även deltager i besluten eller kanske ännu hellre kamreraren blir ledamot. En lösning är ock, att förmyndarkammarens avgöranden uppdragas endast åt ordföranden, såsom även tidigare blivit ifrågasatt, varigenom jämväl behovet av en rådman såsom bisittare i förmyndarkammaren skulle upphöra och även därigenom vinnas en ytterligare besparing.

För betäckande av dessa utgifter står i första hand till buds inkomsten av garantifonden, vilkens avkastning år 1922 utgjorde 48,724 kronor. Denna fond har tillkommit genom avsättning av räntemedel och bouppteckningsavgifter, som under olika tidsperioder med Kungl. Maj:ts medgivande ägt rum. Förmyndarkammaren har i skrivelse den 26 april 1917 (bil. B) ingått till Konungen med hemställan på angivna skäl att under någon tid få göra en ny sådan avsättning till garantifonden av de på senare tider synnerligen rikligt tillflödande bouppteckningsavgifterna. Då på denna hemställan ej ingått något svar, har förmyndarkammaren i skrivelse den 8 maj 1923 (bil. C) hemställt om svar å förberörda framställning samt tillika eventuellt ifrågasatt, att åtminstone avkastningen av garantifonden och överskottet av myndlingarnas egna i förmyndarkammaren insatta kontanta medel, det senare uppgående år 1922 i runt tal till icke mindre än 47,000 kronor, måtte få avsättas till garantifonden samt att svar om det sista alternativet måtte få motses före den 1 juli 1923, inom vilken tid alla överskottsmedel från 1922 måste författningsenligt avlevereras till barnhuset. Även denna skrivelse är ännu på Eders Kungl. Maj:ts prövning beroende. På detta sätt har endast för 1922 icke mindre än cirka 100,000 kronor alldeles obehörigen frångått garantifonden. Denna har därigenom gått miste om en avkastning av densamma, som rätteligen borde stå till buds för förmyndarevården i Stockholm vare sig förmyndarkammaren bibehålles eller icke och vilken eljest måste för framtiden läggas på Stockholms stad eller myndlingarna eller bådadera.

Bifalls emellertid förenämnda framställningar i sin helhet eller till det alternativa förslaget, kommer, under den tid bouppteckningsavgifterna fortfarande utgå, garantifonden att tillföras avsevärda förstärkningar, som skulle underlätta övergången till en ny ordning vare sig den inrättas på det ena eller andra sättet. Inkomsten av garantifonden utöver vad nyss sagts kan emellertid icke beräknas, förrän avgörande över nyssnämnda två framställningar fallit.

Övriga inkomster, som skulle stå en förmyndarkammare till buds efter bouppteckningsavgifternas avskaffande, måste hänföra sig till samma inkomst-

källor, som enligt lagberedningens förslag skulle tagas i anspråk för den av beredningen förordade ordningen.

Sålunda har beredningen förutsatt, att av de omyndigas inkomster skall betalas till bestridande av överförmyndarskapet i Stockholm 43,017 kronor. Sedan denna siffra efter uträkning år 1918 tillkommit, har förmyndarskapens antal och det nominella beloppet av omyndigas hos förmyndarkammaren förvarade värdehandlingar avsevärt ökat. Värdehandlingarnas belopp utgjorde således år 1918 37,484,000 kronor och vid 1922 års utgång cirka 55,000,000 kronor. De kontanta tillgodohavandena åter utgjorde år 1918 6,294,000 kronor, vid 1922 års utgång 6,642,000 kronor. Nämda ökning kommer med all sannolikhet att fortgå såväl på grund av stadens tillväxt som särskilt i följd av de nya frälse förmyndarskapens fortgående tillväxt. Vid sådant förhållande skulle denna inkomstpost nu kunna beräknas till omkring 60,000 kronor. Då emellertid ovisshet råder rörande de förvarade värdehandlingarnas nuvarande inkomstgivande värde, vill förmyndarkammaren för säkerhets skull upptaga denna inkomstpost till minst 50,000 kronor, som sålunda kan påräknas även för förmyndarkammaren.

Dessutom har beredningen förutsatt, att enligt dess förslag i stad med rådhusrätt även staden skulle vara förpliktad att lämna bidrag till samma kostnader. Det är påtagligt, att nämnda förutsättning framför allt måste gälla huvudstaden. Beredningen framhåller också, att med den anhopning av förmögenheter, som förekommer i Stockholm, lärer en utbyggnad av överförmyndareinstitutionen därstädes vara påkallad. Att döma av beredningens beräkning av 500 förmyndarskap med förmögenhetsförvaltning på varje överförmyndare samt beredningens uträkning, att omkring 1,600 sådana förefinnas i huvudstaden, kan man befara, att redan av denna grund skulle behövas tre kanske fyra överförmyndare i huvudstaden förutom den ifrågasatta utbyggnaden, vilkens beskaffenhet ej kunnat närmare angivas.

I beredningens förslag till kungörelse med särskilda föreskrifter rörande överförmyndares verksamhet är denne pålagd en sådan myckenhet med sysslor av skilda slag, betingade till en avsevärd del också av förmyndarevårdens splittring, att man verkligen måste fråga sig, om icke den apparat, som med förslaget behöver för huvudstaden sättas i gång, kommer att överstiga den, som erfordras för förmyndarkammarens egna ärenden, avskilda från rådhusrättsärendena, enligt förmyndarkammarens nuvarande organisation. Vid sådant förhållande synes det för genomförande av den nya ordningen erforderliga bidraget från Stockholms stad, därest garantifonden ej avsevärt stärkes, skäligen böra, på sätt även skett i förmyndarkammarens tidigare yttrande, beräknas till 50,000 kronor, vilket belopp således bör kunna påräknas även för förmyndarkammarens bibehållande.

Lagberedningen har, ställd inför ovissheten av den tillämnade nya organisationens för huvudstaden erforderliga utstyrsel och omkostnader, ansett sig böra förorda, att förmyndarkammaren någon tid bibehålles och tilldelas uppgiften att ensam utgöra överförmyndare för huvudstaden för vinnande av någon erfarenhet. En tillfällig och förmodligen besvärlig omorganisation av förmyndarkammaren skulle på detta sätt behöva vidtagas, för att sedan åter uppgivas för en annan definitiv ordning enligt beredningens förslag. Det kan då med fog ifrågasättas, huruvida det icke även ur denna synpunkt är tillrädligare att behålla förmyndarkammaren i dess nuvarande organisation än att inlåta sig på dessa nya vanskliga experiment, om vilka man som sagt på förhand vet, att de givetvis måste lämna ett sämre resultat ur förmyndarvårdens synpunkt.

Slutligen har lagberedningen räknat med vissa avgifter, som skulle erläggas till bankerna för den vård de utöva genom att övertaga depositioner av värdehandlingar. Kostnaden härför läser komma att bero på förhandlingar med bankerna och är således ännu icke bestämd. Beredningen hoppas, att taxan skall kunna stanna vid en krona för varje tusen kronor av depositionernas värde. Enligt andra förmodanden äventyras, att taxan blir den nuvarande en krona 50 öre eller högst två kronor för varje tusen kronor av värdet. I förmyndarkammarens tidigare yttrande har beräknats, att under framtida normala förhållanden de omyndigas värdehandlingar i Stockholm skulle uppgå till ett penningvärde av 75,000,000 kronor. Detta skulle således giva förmyndarkammaren en avgift av minst 75,000 kronor.

Enligt förenämnda utredning skulle nu förmyndarkammaren således, därest bouppteckningsavgifterna skulle borttagas, kunna räkna med en inkomst av 225,000 kronor för betäckande av en utgift på omkring 144,500 kronor oberäknat till äventyrs ökade inkomster av garantifonden. Detta resultat lämnar således en ganska vid marginal för minskning i lämpliga delar av en eller annan av förutnämnda inkomstposter som ock att tillgodose eventuell ökning i någon mån i framtiden av förvaltningskostnaderna på grund av förvaltningens utvidgning till större omfattning än nu kunnat överskådas. Det är därvid särskilt önskligt tillse, att de omyndiga ej allt för tungt drabbas av utlagor, från vilka de hitintills, fränsett förmyndarearvodena, varit befrade. Särskilt bör härvid enligt förmyndarekammarens uppfattning bemödandet inriktas på att garantifonden i större eller mindre utsträckning erhåller den förstärkning, som på sätt ovan sägs förordnats.

Tre bilagor bifogas.

Stockholm den 5 november 1923.

Underdånigst:

Carl Lindhagen.

Aug. Ahlberg.

Knut Rydholm.

C. A. R. Lothigius.

Atle Eriksson.

Bilaga C.

Förteckning över rådhusrättens första avdelnings och förmyndarkammarens tjänstemäns, vaktbetjäntes och pensionärens avlöningsförmåner, beräknade per år, enligt för oktober—december 1923 gällande grunder, jämte avdelningens och kammarens övriga utgifter för år räknat:

Befattningshavare.	Fast avlöning per år.	Rörligt löne- tillägg per år till 24 %.	Summa:
Assistenten.....	8,340: —	2,002: —	10,342: —
En civilassessor.....	10,500: —	2,520: —	13,020: —
En d:o	9,300: —	2,232: —	11,532: —
Stärbhusnotarien	8,160: —	1,958: —	10,118: —
Kuratorn.....	8,640: —	2,073: —	10,713: —
Kamreraren	13,500: —	3,240: —	16,740: —
Revisorn.....	7,860: —	1,886: —	9,746: —
Kassören	8,640: —	2,073: —	10,713: —
1:ste bokhållaren	7,170: —	1,720: —	8,890: —
Kassakontrollanten	6,390: —	1,534: —	7,924: —
2:dre bokhållaren	5,880: —	1,411: —	7,291: —
En kontorsskrivare	4,020: —	965: —	4,985: —
En d:o	4,020: —	965: —	4,985: —
En d:o	4,020: —	965: —	4,985: —
En d:o	3,540: —	850: —	4,390: —
Ett kontorsbiträde.....	3,060: —	734: —	3,794: —
Ett d:o	3,060: —	734: —	3,794: —
Förste vaktmästaren.....	3,420: —	821: —	4,241: —
En statstjänare	3,420: —	821: —	4,241: —
En d:o	3,420: —	821: —	4,241: —
En d:o	2,520: —	605: —	3,125: —
En e. o. tjänsteman	3,300: —	792: —	4,092: —
En d:o	2,700: —	648: —	3,348: —
Ett e. o. kontorsbiträde	1,980: —	475: —	2,455: —
Ett d:o	1,200: —	288: —	1,488: —
Ett d:o	1,680: —	403: —	2,083: —
Städerskan.....	2,010: —	482: —	2,492: —
Pensionärer:			
f. d. assistenten V. Moll.....	4,266: —	1,024: —	5,290: —
f. d. civilassessorn G. Kant	6,114: —	1,467: —	7,581: —
f. d. vaktmästaren G. Liljeqvist.....	1,416: —	340: —	1,756: —
f. d. vaktmästaren A. Olson	2,225: —	534: —	2,759: —

Anslag för år 1922.

Lönebidrag till Stockholms stad.....	10,200: —	2,448: —	12,648: —
Anslag till extra tjänstemän m. m. ...	15,823: 98	—	15,823: 98

Anslag till semester	3,438: 30	—	3,438: 30
Anslag till renskrivning m. m.	9,192: 89	—	9,192: 89
Anslag till expenser	12,552: 98	—	12,552: 98
Hyra för året inberäknat värme.....	18,000: —	—	18,000: —
Telefon d:o	2,100: —	—	2,100: —
Lyse d:o	440: —	—	440: —
Anslag till Frimurarebarnhuset	250: —	—	250: —
	Summa 227,769: 15	39,831: —	267,600: 15

Förteckning över *förmyndarkammarens* tjänstemäns och vaktbetjäntes avlöningsförmåner jämte vissa på förmyndarkammarens lönestat utgående anslag, beräknade per år, enligt för oktober—december 1923 gällande grunder.

Befattningshavare.	Fast avlöning per år.	Rörligt löne-tillägg per år till 24 %.	Summa:
En civilassessor.....	10,500: —	2,250: —	13,020: —
En assistent ¹ / ₃ av 8,340: —	2,780: —	667: —	3,447: —
Kamreraren	13,500: —	3,240: —	16,740: —
Revisorn.....	7,860: —	1,886: —	9,746: —
Kassören	8,640: —	2,073: —	10,713: —
1:ste bokhållaren	7,170: —	1,720: —	8,890: —
Kassakontrollanten	6,390: —	1,534: —	7,924: —
t. f. 2:dre bokhållaren	5,880: —	1,411: —	7,291: —
En kontorsskrivare	4,020: —	965: —	4,985: —
En vaktmästare.....	3,420: —	821: —	4,241: —
En stadstjänare.....	2,520: —	605: —	3,125: —
En e. o. tjänsteman.....	3,300: —	792: —	4,092: —
En d:o	2,700: —	648: —	3,348: —
Ett e. o. kontorsbiträde	1,980: —	475: —	2,455: —
Städerskan.....	1,005: —	241: —	1,246: —
Pensioner, beräknade efter 8 % å summan av den fasta årsavlöningen för samtliga nämnda befattningshavare...	6,310: —	—	6,310: —
Avlöningsbidrag till staden ¹			
för borgmästaren	2,600: —	624: —	3,224: —
» rådmannen	2,000: —	480: —	2,480: —
Anslag till extra tjänstemän, extra vaktmästare m. m.	5,000: —	—	5,000: —
Anslag till semester	2,000: —	—	2,000: —
d:o till expenser.....	5,000: —	—	5,000: —
d:o till hyra inberäknat.....	18,000: —	—	18,000: —
Telefon	1,000: —	—	1,000: —
Lyse	250: —	—	250: —
	Summa 123,825: —	20,702: —	144,527: —

¹ Utsikt bör förefinnas att dessa bidrag kunna eftergivnas av staden. (Motionärens anmärkning.)

Bilaga D.*Till Konungen.*

I sin till Eders Kungl. Maj:t avgivna *skrivelse av den 7 november 1916* med anledning av infortrat förslag till de ändringar i förmyndarkammarens instruktion och till de på Kungl. Maj:ts prövning ankommande bestämmelser i övrigt, som inom förmyndarkammarens verksamhetsområde föranleddes av lagen den 24 mars 1916 om rätt domstol i vissa mål och ärenden angående frälseman, har förmyndarkammaren, bland annat, yttrat:

»Det synes icke uteslutet, att inom icke alltför avlägsen framtid en lagändring kommer att ske, varigenom samtliga sterbhus i Stockholm skulle äga rätt att själva utse bouppteckningsmän, i följd varav nu utgående bouppteckningsavgifter skulle bortfalla.

Svårigheten, som därigenom uppstode, att, utan oskäligt betungande av de omyndigas årsinkomster, finna inkomstkällor för uppehållande av förmyndarkammarens verksamhet, är för närvarande föremål för förmyndarkammarens uppmärksamhet.

För upphävande av denna svårighet har förmyndarkammaren under övervägande att till Eders Kungl. Maj:t ingå med förslag om att såsom den naturligaste utvägen därför få *öka förmyndarkammarens garantifond* genom årliga bidrag från de nu till högst betydande belopp uppgående överskottsmedlen.»

Med fullföljande av denna sin avsikt får förmyndarkammaren nu i ärendet anföra följande:

Till att börja med torde det vara nödigt att klarlägga dels sättet för bouppteckningarnas förrättande i Stockholm, dels naturen och användningen av den särskilda beskattning, som under benämningen bouppteckningsavgifter drabbar stärbhuset härstädes, och dels uppkomsten och utvecklingen av de säkerhetsfonder, som under tidernas lopp bildats till betryggande av förmyndarkammarens förvaltningsverksamhet.

Enligt 6 § i gällande arbetsordning den 21 juni 1907 för dels Stockholms rådhusrätts första avdelning vid handläggning av vissa mål och ärenden och dels förmyndarkammaren skola assistenten och stärbhusnotarien i egenskap av rådhusrättens deputerade förrätta bouppteckningar i Stockholm.

Då 1764 års instruktion för justitie kollegium och förmyndarkammaren upptog bland andra tjänstemän, tre assistenter och två notarier till bouppteckningarnas förrättande, iakttogs utan tvivel det förfarande, som i 9 kap. Å. B. av 1734 års lag avsågs, nämligen att förrättningsmännen infunno sig i dödsboet samt upptecknade och värderade detsamma, vilket förfarande med huvudstadens då ringa folkmängd med denna personal kunde äga rum.

Det var också såsom ersättning för detta bestyr, som redan i 1667 års förordning påbudits, att en viss bouppteckningsprocent skulle utgå från stärbhusen och där anslogs till förmyndarkammarens förvaltningskostnader.

Med tiden och stadens växande innevånareantal har emellertid den sed vunnit insteg, att själva arbetet vid uppteckningen verkställas av stärbhusen själva, samt att de officiella förrättningsmännens åtgörande endast består däri, att de efter granskning och med ledning av den till dem ingivna bouppgiften låta utskryva samt underteckna själva bouppteckningsinstrumentet.

Denna sed har genom upprepade bestämmelser i tid efter annan gällande arbetsordningar fått sanktion.

I nu gällande arbetsordning lyder bestämmelsen härom sålunda:

»Sterbhusnotarien, vilken skall vara å tjänsterummet tillstädes, — — — åligger att, då någon anmäler sig för erhållande av bouppteckning, mottaga skriftlig uppgift å stjärhusets tillgångar med föreslagna värden och dess skulder jämte de skrifter och handlingar, som angå stjärhuset, samt därefter i samråd med assistenten utsätta dag till förrättningen samt därtill kalla vederbörande, dock så att, om någon undandraget sig att ingiva uppgift men likväl begär bouppteckning med åtagande att avlämna uppgiften å bouppteckningsstället, sådant icke kan förvägras.

(2:o att — — — upprätta bouppteckningsinstrument.)»

I överensstämmelse med dessa bestämmelser försiggå också bouppteckningarna.

Själva arbetet med boets uppteckning och dess åsättande av föreslagna värden ombesörjes av stjärhusen själva i de flesta fall med biträde av sakkunniga personer, åt vilka de givetvis få lämna särskild gottgörelse. Först sedan detta egentliga arbete är undångjort, få de sina »bouppgifter» granskade och utskrivna till formliga bouppteckningsinstrument och till bekräftelse härav undertecknade av förrättningsmännen, vilkas alla åtgöranden i regel ske å tjänsterummet.

I dessa bouppteckningsinstrument påföras de emellertid en bouppteckningsavgift, utgående med en halv procent av boets behållning.

Det är uppenbart, vilket även av riksdagens justitieombudsman påpekats i skrivelse till 1911 års riksdag i fråga om upphörande av adelns forum privilegiatum, att denna bouppteckningsavgift ej kan betecknas såsom en avgift erlagd för verkställd bouppteckning, utan måste ha karaktären av en stjärhusen i Stockholm särskilt ålagd beskattning, som i förmögnare bon kan uppgå till mycket avsevärda belopp.

Upplysningsvis kan nämnas, att dessa bouppteckningsavgifter under senare år högst betydligt stigit, beroende dels på de enskilda förmögenheternas tillväxt och dels på deras anhopning till huvudstaden.

Då de sålunda år 1874 uppgingo endast till kronor 47,477:66 hava de under åren 1910—1916 belöpt sig till respektive kronor 424,891:24, 336,273:23, 245,580:78, 329,540:27, 314,402:47, 210,636:08 och 391,006:26.

Förutom inkomsten från bouppteckningsavgifter har förmyndarkammaren såsom ett penningeförvaltande verk i regel alltid haft att påräkna såsom vinst skillnaden emellan utlåningsräntan samt upplåningsräntan, d. v. s. här räntan på de medel förmyndarkammaren för omyndigas räkning mottager till förvaltning.

Det är nämligen givet, att vid en rationell penningeförvaltning den förra räntan alltid till viss grad måste beräknas och sättas högre än den senare, varförutan lätt ett deficit skulle uppstå.

I den mån dessa båda inkomstkällor överstege förmyndarkammarens förvaltningskostnader, uppstod frågan om, vartill sagda överskott skulle användas.

Därvid bestämdes i förenämnda 1667 års förordning, att, sedan den vinst, som beräknades därigenom, att räntan å omyndigas medel begränsades till sex procent, i förening med bouppteckningsprovisionen använts till omkostnader och avlöningar, skulle överskottet, som därefter uppkomme, användas till fattiges underhåll och upptuktelse.

I 1764 års instruktion bestämdes, att detta överskott borde komma under stadens politi-kollegiums förvaltning till fattiga och späda barns underhåll.

Härmed avsågs uppenbarligen Stockholms fattiga och späda barn.

Genom en kungl. resolution av år 1785 sammanslogs det så kallade politie-barnhuset med en under benämningen Stora barnhuset då i Stockholm jämväl befintlig inrättning och ställdes »Med deras betjening, stater och särskilde fonder» under en och samma förvaltning.

Detta var upphovet till Allmänna barnhusinrättningen i Stockholm eller, på sätt nu skrives: Allmänna barnhuset, vilket under tidernas lopp mottog barn icke blott från Stockholm utan från hela riket och alltjämt åtnjutit de i 1764 års instruktion omnämnda överskottsmedel, som där anslogos till fattiga och späda barns underhåll.

I den mån bouppteckningsavgifterna ökats, hava de överskottsmedel, som sålunda gått till allmänna barnhuset, jämväl på senaste åren i hög grad ökats.

Så utgjorde de år 1874 endast 18,400 kronor 23 öre, men hava under åren 1910—1916 utgjort resp. kronor 400,302: 02, 295,492: 78, 197,656: 83, 274,553: 44, 273,679: 42, 159,424: 81 och 337,526: 75.

Emellertid hade man kommit till insikt om erforderligheten för ett penningeförvaltande verk av ifrågakvarande art av en säkerhetsfond, som kunde garantera uppfyllandet av verkets förbindelser.

Vid 1756 års riksdag beslöto sålunda rikets ständer, att förmyndarkammarens säkra behållning vid 1734 års slut, uppgående till 171,787 daler, skulle bliva ett orubbat kapital, som aldrig finge tillgripas utan städse skulle för säker pant samt ränta utlänas.

I 1764 års instruktion för förmyndarkammaren finnes stadgandet om denna grundfond intaget.

Därmed hade förmyndarkammaren erhållit en ny årsinkomst, nämligen räntan på denna fond.

Ytterligare en fond under benämningen reservfond blev senare hos förmyndarkammaren bildad.

Detta skedde först år 1864, i sammanhang med Kungl. Maj:ts beslut om förhöjning i räntan å de omyndigas medel.

I avsikt att betrygga denna ränteförhöjning beslöt då Kungl. Maj:t, att hos förmyndarkammaren skulle bildas en särskild reservfond, på det sätt, att under de år, då överskott av hela förvaltningen uppkomme, utav berörda överskott, innan något därav finge till allmänna barnhuset levereras, skulle årligen avsättas och särskilt bokföras ett kapital av högst 5,000 rdr rmt, intill dess de sålunda avsatta kapitalmedlen med därå årligen upplupen ränta efter 5 procent uppgått till 50,000 rdr rmt. Av denna reservfond skulle, därest under ett eller annat år förmyndarkammarens överskottsmedel till äventyrs ej lämnade tillgång att tilldela vederbörande å deras kapitalmedel stadgad ränta, gottgöras, vad härtill kunde finnas erforderligt och vilket be-
lopp av följande års överskottsmedel därefter borde ersättas.

Denna reservfond uppnådde 1873 föreskrivet höjdbelopp.

På så sätt ägde förmyndarkammaren två fonder, en grundfond, som var avsedd att i allmänhet betrygga säkerheten för förmyndarkammarens förbindelser samt ersätta uppkomna förluster, samt en reservfond, vars uppgift var att säkerställa den ränta, som utginge på myndlingarnes med flera personers i förmyndarkammaren insatta medel.

I den mån allmänna fonden eller den fond, däruti de omyndigas med flera

personers kontanta medel placerats, ökades, blev det erforderligt att även öka säkerhetsfonderna.

Vi finna sålunda i 1876 års instruktion stadgat — sedan bestämt blivit, att grundfonden och reservfonden skulle sammanslås till en fond under benämningen garantifonden — att garantifonden skulle för varje år gottgöras fem procent ränta å dess vid föregående års slut behållna kapital, att, därest garantifonden någon gång måste till större eller mindre del för därmed avsedda ändamål användas, densamma skulle av förmyndarkammarens vinstmedel, så snart ske kunde, fyllas till dess förra belopp; men att när garantifonden vuxit så, att den motsvarade tio procent av den summa, som förmyndarkammaren hade hos sig inestående till omedelbar förvaltning för stärbhus, omyndiga samt frånvarande eller okända arvingar, och vilken summa sålunda utgjorde förmyndarkammarens skuld, skulle fonden icke däröver ökas utan borde dess ränteavkastning ingå bland förmyndarkammarens övriga vinstmedel.

Då denna ökning icke ansågs försiggå betryggande nog hastigt i förhållande till allmänna fondens tillväxt, blevo 1882, på framställning av förmyndarkammaren, nya bestämmelser om garantifondens ökning av Kungl. Maj:t fastställda.

Därvid stadgades, att garantifonden skulle för varje år gottgöras dels fem procent ränta å dess vid föregående års slut behållna kapital dels ock hälften av förmyndarkammarens vinstmedel för samma år; och att jämväl, därest garantifonden någon gång måste till större eller mindre del för därmed avsedda ändamål användas, densamma skulle av förmyndarkammarens återstående vinstmedel, så snart ske kunde, fyllas till dess förra belopp; men att, när garantifonden vuxit, så att den motsvarade tio procent av den summa, som förmyndarkammaren hade hos sig inestående till omedelbar förvaltning för stärbhus, omyndiga samt frånvarande eller okända arvingar, och vilken sålunda utgjorde förmyndarkammarens skuld, skulle fonden icke däröver ökas, utan skulle dess ränteavkastning därefter ingå bland förmyndarkammarens övriga vinstmedel.

Garantifonden uppnådde år 1897 sitt maximibelopp 902,809 kronor 39 öre eller tio procent av den då befintliga allmänna fondens storlek; och har därefter icke behövt ökas.

Det kan anmärkas, att i sammanhang med en av förmyndarkammarens förre kamrerare Rehn år 1898 för upprättande av 1897 års bokslut framställd begäran om föreskrift i fråga om beräkningen av den ränta, som kunde tillkomma garantifonden han, efter verkställd utredning, kommit till det slut, att sagda garantifond, då den sålunda uppnådde sitt maximum, till ett belopp av 636,056 kronor 7 öre, utgjorts av tillskott från allmänna fondens under årens lopp uppkomna räntevinster d. v. s. av medel, som egentligen bort tillkomma huvudsakligen de omyndiga själva.

Förenämnda år 1882 tillkomna bestämmelser om garantifondens ökning, återfinnas till huvudsakliga delar uti förmyndarkammarens nu gällande instruktion av 1907.

I 4, 5 och 6 §§ i berörda instruktion finnas bestämmelserna om förmyndarkammarens fonder, inkomster samt deras användning, sådana de till sina principer utvecklats under tidernas lopp.

Förmyndarkammarens fonder äro där 1:o allmänna fonden, vilken utgöres av de hos förmyndarkammaren för omyndiga m. fl. insatta kontanta medel

och 2:o) garantifonden med huvudsakligen samma uppgifter, som förut tillkommo grundfonden och reservfonden.

Förmyndarkammarens inkomster äro där 1:o) avkomsten av allmänna fonden, varmed i första hand bestrides räntan å omyndigas m. fl:s i förmyndarkammaren insatta kontanta medel, 2:o) avkomsten av garantifonden och 3:o) bouppteckningsavgifterna, varmed i första hand skola bestridas förmyndarkammarens förvaltningskostnader.

De inkomster, som icke åtgå för sina bestämda ändamål, inflyta till förmyndarkammarens s. k. vinstmedel och tillfalla allmänna barnhuset.

Tages nu hänsyn till förut beskrivna sätt för bouppteckningars upprättande i Stockholm samt den säregna beskattning, som därvid i form av bouppteckningsavgifter utgår från stärbhusen, och sammanställes detta med dels beskaftenheten av de källor, från vilka överskottsmedlen flyta och dels det för staden till stor del främmande ändamål, vartill dessa överskottsmedel anslags, torde förmyndarkammaren ha skäl för det antagandet, att inom icke alltför avlägsen framtid en lagändring kommer att ske, varigenom stärbhusen i Stockholm själva skulle få utse bouppteckningsmän och såsom följd därav bouppteckningsavgifterna skulle bortfalla.

Till stöd för denna sin uppfattning kan förmyndarkammaren även åberopa justitieministerns uttalande till statsrådsprotokollet den 2 juli 1915, däruti han såsom skäl för sin mening att adeln, efter upphörande av dess forum privilegatum, borde äga rätt att själva utse bouppteckningsförrättare, i följd varav adeln skulle vara befriad från den borgerliga stärbhus älggande bouppteckningsavgiften, yttrade, bland annat: »De bouppteckningsavgifter, som utgå från stärbhusen i Stockholm, innebära, såsom förhållandena utvecklat sig, en form av beskattning, vilken knappast varit åsyftad med ärvdabalkens stadgande i ämnet och icke gärna kan anses vara byggd på sådana grunder, att en utvidgning av dess tillämpning är önskvärd. Snarare torde utvecklingen böra gå i den riktningen, att dylika pålagor efter hand upphöra och ersättas med avgifter, anpassade efter kostnaderna för förmyndarmedlens förvaltning och de förmåner, som genom denna komma stärbhuset till godo.»

Bouppteckningsavgifternas bortfallande skulle emellertid på det kännbaraste sätt menligt inverka på förmyndarkammarens ekonomiska ställning.

Då förmyndarkammaren nu går att dels utreda dessa menliga verkningar och dels föreslå åtgärder, för deras undanröjande, vill förmyndarkammaren till en början fastslå, att av hela den här ovan gjorda historiska utredningen om förmyndarkammarens tillkomst, anskaffande av medel för dess förvaltning samt inrättande av fonder för att säkerställa denna förvaltning, med all tydlighet framgår, att de principer, som därvid alltid legat till grund såväl för förmyndarkammarens underdåniga förslag som för Kungl. Maj:ts beslut utvisa, att förmyndarkammarens överskottsmedel i första hand vore till för att säkerställa förmyndarkammarens tillvaro och uppgift samt att, endast i fall då dess intressen blivit tillgodosedda, dessa medel fått användas för annat ändamål.

Särskilt är därvid att anmärka Kungl. Maj:ts här förut anförda senast år 1882 fattade beslut om ökning av garantifonden, därvid icke blott räntan av garantifonden utan hälften av hela vinsten därtill toges i anspråk.

I sin förut nämnda skrivelse till Kungl. Maj:t av den 7 november 1916 har förmyndarkammaren redogjort för sina förvaltningskostnader under åren 1910—1915.

Därav framgår att de uppgått för

1910 till kr.	102,209: 05
1911 » »	107,665: 47
1912 » »	102,823: 88
1913 » »	111,539: 02
1914 » »	106,851: 21
1915 » »	109,374: 28
Under år 1916 hava de uppgått till kr. ...	116,773: 48.

Vidare har i samma skrivelse framhållits, att förvaltningskostnaderna för framtiden komme att icke oväsentligt ökas, beroende dels på penningens sjunkande värde, dels på stadens ökade innevånareantal, och dels på adliga omyndigas ställande under förmyndarkammaren.

Ytterligare har påpekats, att från och med 1916 inträtt en ökning av hyran för förmyndarkammarens nya lokaler med 8,500 kronor; att vissa anslag till förmyndarkammaren erfordrade omedelbar förhöjning; och att frågan om dyrtidstillägg till tjänstemännen stode på dagordningen, allt frågor, varom i särskilda skrivelser till Eders Kungl. Maj:t framställning gjorts.

Skulle nu bouppteckningsavgifterna bortfalla från förmyndarkammarens inkomster, bleve det följdaktligen ett avsevärt belopp som måste anskaffas för uppehållande av förmyndarkammarens verksamhet — ett belopp, som för framtiden finge beräknas till minst 150,000 kronor för år.

För att möta dessa anslagskrav, skulle förmyndarkammaren då icke hava andra medel att tillgå än räntan av sin garantifond, vilken ränta för år 1914 belöpte sig till endast 42,702 kronor 88 öre.

Varifrån skulle då resterande beloppet tagas?

Endast två vägar synas därvid möjliga: antingen att det får fortlöpa, som det nu gör, intill tiden för bouppteckningsavgifternas eventuella bortfallande, och att därefter resterande anslagsbeloppet anskaffas genom uttaxering, möjligen efter viss progression, å de omyndiga årsinkomster, eller ock att redan nu, medan bouppteckningsavgifterna ännu utgå, garantifonden årligen tillägges så stor del av överskottsmedlen, att den kommer att bilda en fond, varå räntan under alla förhållanden skulle komma att säkerställa förmyndarkammarens förvaltningskostnader för framtiden.

Verkningarna av den förra alternativa utvägen framgå med all tydlighet av den utredning om de omyndigas årsinkomster under åren 1914 och 1915, som återfinnes i förmyndarkammarens oftanämnda skrivelse till Eders Kungl. Maj:t av den 7 november 1916.

Enligt där framlagda uträkningar, som grunda sig på avgivna förmyndar-räkningar under sagda år, hava myndlingarnas inkomster uppgått för år 1914 till 2,126,175 kronor samt för år 1915 till 2,101,352 kronor.

Därest av myndlingarnas årsinkomster skulle uttaxeras ett belopp, som utöver räntan på den nuvarande garantifonden vore erforderligt för uppehållande av förmyndarkammarens verksamhet, skulle, sådana förhållandena nu äro, en dylik uttaxering belöpa sig till minst fem procent av årsinkomsterna för att resterande beloppet 110,000 kronor skulle uppnås.

Denna uttaxering skulle för de omyndiga bliva så mycket kännbarare, som de därutöver jämväl skulle erlægga vederbörligt förmyndararvode.

Som bekant erlægga de omyndiga för närvarande intet bidrag till uppehållande av förmyndarkammarens verksamhet.

Att verkningarna av den andra alternativa utvägen eller att genom årliga tillskott av överskottsmedlen uppbringa garantifonden till ett belopp, varå räntan kunde säkerställa förmyndarkammarens förvaltningskostnader för framtiden, komme att träffa allmänna barnhusets ekonomi, är uppenbart men förmyndarkammaren ser häri intet hinder för dess bättre rätt till sagda medel.

Erinras bör därvid, att då allmänna barnhuset till sin natur är en försörjningsinrättning för barn från rikets alla delar, det synes vara Sveriges samtliga kommuner, var i sin stad, och icke Stockholms stärbhus, som i sista hand böra hava omsorgen om dess fortbestånd.

Förmyndarkammaren åter är en Stockholms stads speciella inrättning, vars bestånd, på sätt vi redan påpekat, under alla eventualiteter synes i första hand böra säkerställas; och då detta enligt förmyndarkammarens uppfattning rättvisligen både bör och kan ske genom avsättning och fondering av medel, som, utgörande en särskild beskattning av stadens innevånare, ursprungligen varit avsedd för uppehållande av förmyndarkammarens verksamhet, kan förmyndarkammaren ej stå i tvekan av valet mellan de två förenämnda alternativa utvägarna.

Med åberopande av vad förmyndarkammaren nu anført, får förmyndarkammaren i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t ville besluta, att för ovan uppgivna ändamål hälften av förmyndarkammarens överskottsmedel årligen måtte läggas till förmyndarkammarens garantifond, till dess densamma uppgår till så stort belopp, att årliga räntan därå, beräknad efter medelräntan å förmyndarkammarens utlånade medel, belöper sig till 150,000 kronor, med bestämmelse tillika, att då garantifonden uppnår detta belopp, Eders Kungl. Maj:t, på framställning av förmyndarkammaren, vill taga under omprövning huruvida fonden därefter fortfarande skall ökas eller förbliva oförminskad vid angivna summa.

Under förutsättning av Eders Kungl. Maj:ts bifall till denna hemställan, får förmyndarkammaren föreslå, att 4 och 6 §§ i nu gällande instruktion för förmyndarkammaren måtte erhålla följande lydelse:

4 §.

Förmyndarkammarens fonder äro:

- 1:o) Allmänna fonden, vilken utgöres av de hos förmyndarkammaren för omyndiga samt frånvarande eller okända arvingar insatta kontanta medel;
- 2:o) garantifonden, vilken skall hava till ändamål att betrygga
  - a) *dels förmyndarkammarens framtida ekonomiska bestånd för den händelse de i 2 och 5 §§ bland förmyndarkammarens inkomster upptagna boupteckningsavgifterna skulle bortfalla;*
  - b) och dels uppfyllandet av förmyndarkammarens räntegottgörelse å insatta kontanta medel och övriga förbindelser ävensom att ersätta sådana förluster vid förvaltningen, vilka av vederbörande ämbets- och tjänstemän icke böra eller kunna gottgöras.

Garantifonden skall för varje år gottgöras hälften av förmyndarkammarens i 6 § omförmälda överskottsmedel för samma år, intill dess fonden uppnår så stort belopp, att årliga räntan å densamma, beräknad efter medelräntan å förmyndarkammarens utlånade medel, uppgår till ethundrafemtio tusen kronor.

Då garantifonden uppnått detta belopp, skall på framställning av förmyndarkammaren, det ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, huruvida fonden fortfarande skall ökas eller förbliva oförminskad vid angivna summa.

Vad av garantifonden för dess *under litt. b angivna* ändamål behöver användas, skall utgå i första hand av fondens årliga ränta, beräknad på *ovan angivna sätt* samt, därest berörda ränta därtill ej förslår, av fondens kapital, vilket vid sådan händelse skall, så fort ske kan, av överskottsmedlen fyllas till dess förra belopp.

Förmyndarkammaren skall noga hålla hand däröver, att allmänna fondens och garantifondens tillgångar varda, i den mån de ej äro för löpande utgifter nödvändiga, utlånade mot fullgod säkerhet.

---

5 §.

6 §.

Sedan ränta å omyndigas samt frånvarandes eller okända arvingars innestående kontanta medel, förmyndarkammarens förvaltningskostnader samt det frimurarbarnhuset tillerkända årliga anslag utgått, skall återstoden av förmyndarkammarens inkomster under benämningen »förmyndarkammarens överskottsmedel» tillfalla allmänna barnhuset; dock efter avdrag av vad, på sätt i 4 § sägs, kan erfordras för *ökande eller* fyllande av garantifonden *till där angivna belopp*.

De överskottsmedel, som sålunda tillhöra allmänna barnhuset, skola senast inom tre månader efter räkenskapernas avslutande inbetalas till barnhusets direktion. Skulle i följd av den revision, varom i 12 och 13 §§ förmäles, tillökning eller minskning i redan inbetalda överskottsmedel komma att äga rum, skall rättelse ske genom återbäring av vad för mycket är utbetalt eller genom utgivande av vad ytterligare tillkommer barnhuset.

Stockholm i förmyndarkammaren den 26 april 1917.

Underdånigst:

A. E. Dahlberg.

Albin Strahl.

E. G. Flensburg.

V. Moll.

Waldemar Ditzinger.

Bilaga E.

Till Konungen.

Uti förmyndarkammarens gällande instruktion av den 1 januari 1908 stadgas om förmyndarkammarens fonder och inkomster följande:

§ 4. Förmyndarkammarens fonder äro:

1:o) *allmänna fonden*, vilken utgöres av de hos förmyndarkammaren för omyndiga samt frånvarande eller okända arvingar insatta kontanta medel;

2:o) *Garantifonden*, vilken skall hava till ändamål att betrygga uppfyllandet av förmyndarkammarens räntegottgörelse å insatta kontanta medel och övriga förbindelser ävensom att ersätta sådana förluster vid förvaltningen, vilka av vederbörande ämbets- och tjänstemän icke böra eller kunna gottgöras.

Garantifonden skall utgöra tio procent av allmänna fondens tillgångar samt må ej förminskas från det belopp, vartill den en gång sålunda uppgått. Erfordras genom allmänna fondens tillväxt tillskott för garantifondens fyllande till föreskrivet belopp, skall den i sådant avseende i mån av behov för varje år gottgöras hälften av förmyndarkammarens i 6 § omnämnda överskottsmedel för samma år.

Vad av garantifonden för dess ändamål behöver användas, skall utgå i första hand av fondens årliga ränta, beräknad efter medelräntan å förmyndarkammarens utlånade medel, samt, därest berörda ränta därtill ej förslår, av fondens kapital, vilket vid sådan händelse skall, så fort ske kan, av överskottsmedlen fyllas till dess förra belopp. — — — — —

5 §. Förmyndarkammarens inkomster äro:

1:o) *avkomsten av allmänna fonden*, inberäknat vinst av utlottade och försålda obligationer, med vilken avkomst skall i första hand bestridas ränta å de kontanta medel, som innestå för omyndiga samt frånvarande eller okända arvingar;

2:o) *avkomsten av garantifonden*, inberäknat vinst av utlottade och försålda obligationer, vilken avkomst, i den mån den icke på sätt i 4 § sägs användes för fondens ändamål, skall ingå bland förmyndarkammarens i 6 § omnämnda överskottsmedel;

3:o) *bouppteckningsavgifterna* jämte ränta därå, varmed enligt vad särskilt är stadgat skola bestridas förmyndarkammarens förvaltningskostnader, varefter tvåhundra femtio kronor årligen tillfalla frimurarebarnhuset och återstoden allmänna barnhusinrättningen i Stockholm.

6 §. Sedan ränta å omyndigas samt frånvarande eller okända arvingars innestående kontanta medel, förmyndarkammarens förvaltningskostnader samt det frimurarebarnhuset tillerkända årliga anslag utgått, skall återstoden av förmyndarkammarens inkomster under benämningen förmyndarkammarens överskottsmedel tillfalla allmänna barnhusinrättningen i Stockholm, dock efter avdrag av vad, på sätt i 4 § sägs, kan erfordras för fyllande av garantifonden.

De överskottsmedel, som sålunda tillhöra allmänna barnhusinrättningen, skola senast inom tre månader efter räkenskapens avslutande inbetalas till barnhusinrättningens direktion. — — — — —

Enligt 8 § skall huvudboken för varje år vara avslutad inom utgången av

mars månad nästföljande år. Överskottsmedlen för föregående år anses därför böra senast inom juni månads utgång vara inbetalda till allmänna barnhuset.

Överskottsmedlen, som exempelvis år 1874 uppgingo till allenast 18,400 kronor 23 öre, belöpte sig nedannämnda år till följande belopp:

1910	400,302: 02
1911	295,492: 78
1912	197,656: 83
1913	274,553: 44
1914	273,679: 42
1915	159,424: 81
1916	337,526: 75
1917	411,445: 69
1918	280,415: 16
1919	399,949: 33
1920	136,263: 40
1921	339,992: 13
1922	230,476: 53

Uti skrivelse den 26 april 1917 hemställde förmyndarkammaren, att Eders Kungl. Maj:t ville besluta, att för säkerställande av förmyndarkammarens förvaltningskostnader för framtiden hälften av förmyndarkammarens överskottsmedel årligen måtte läggas till förmyndarkammarens garantifond, till dess densamma uppginge till så stort belopp, att årliga räntan därå, beräknad efter medelräntan å förmyndarkammarens utlånade medel, belöpte sig till 150,000 kronor, med bestämmelse tillika, att, då garantifonden uppnått detta belopp, Eders Kungl. Maj:t på framställning av förmyndarkammaren ville taga under omprövning, huruvida fonden därefter fortfarande skulle ökas eller förbli oförminskad vid angivna summa.

Med anledning av förenämnda skrivelse uppdrog Eders Kungl. Maj:t genom brev den 31 december 1918 åt förmyndarkammaren och direktionen över allmänna barnhuset i Stockholm att, själva eller genom utsedda delegerade, verkställa den närmare utredning, som för ordnande av förmyndarkammarens och barnhusets inbördes ställning kunde finnas erforderlig, samt till Eders Kungl. Maj:t inkomma med berörda utredning jämte det förslag i ämnet, vartill samma utredning kunde föranleda.

I skrivelse den 10 april 1920 anmälde förmyndarkammaren för Eders Kungl. Maj:t att å ömse sidor utsedde delegerade icke kunnat ena sig beträffande förenämnda anbefallda utredning i fråga om förmyndarkammarens framställning beträffande säkerställandet av förmyndarkammarens förvaltningskostnader för framtiden. Något beslut har emellertid ännu icke av Eders Kungl. Maj:t meddelats uti ärendet.

Förmyndarkammaren tillåter sig ånyo erinra om angelägenheten av att åtgärder snarast vidtagas i det syfte, som i skrivelsen den 26 april 1917 angives och närmare inhämtas av bifogade avskrifter av densamma.

Såsom av nämnda bilaga framgår har vid två särskilda tillfällen föreskrifter meddelats om överskottsmedlens kapitalisering till viss del för verkets framtida behov, nämligen år 1864 för en reservfonds (garantifondens) bildande och år 1882 för dess betydliga förstärkning.

För närvarande föreligger ånyo anledningar att ytterligare kapitalisera viss del av överskottsmedlen för verkets trängande behov. Den främsta av dessa

anledningar är sannolikheten för att icke säga vissheten om bouppteckningsavgifternas indragning inom en nära framtid. Denna utsikt har föranlett förmyndarkammarens förenämnda, ännu ej avgjorda framställning, vilkens motivering härmed återopas. Det gäller att, medan tid är, tillse, att myndlingarnas inkomster, som för de flesta säkerligen äro redan nu alldeles otillräckliga, icke komma att i framtiden bliva i högsta grad sänkta på grund av nödvändigheten att av dessa inkomster bekosta en avsevärd del av den av staten påbjudna kontrollen över huvudstadens förmynderskap. Ju närmare man nalkas tidpunkten för bouppteckningsavgifternas eventuella avskaffande, ju angelägnare blir det att begagna det snart försutna tillfället att stärka ekonomien.

I lagberedningens förslag till lag om förmynderskap har nu visserligen ifrågasatts, att förmyndarkammaren skulle upphöra. Detta förslag, mot vilket från förmyndarkammarens och även från andra håll rests erinringar, innebär emellertid allenast den nuvarande organisationens utbyte mot en annan, vilken också kommer att draga dryga omkostnader till belopp, som ännu icke kunna överskådas. För betäckande av dessa kostnader räknar även lagberedningen med garantifonden, vars kapital till och med anses möjligen behöva tillitas för pensionering av förmyndarkammarens nuvarande, med den nya ordningen delvis eventuellt överflödiga personal. I den mån en sådan konsumering av kapitalet skall äga rum, innefattar detta på samma gång stegrade anspråk i framtiden på myndlingarnas egna medel för bekostande av kontrollen å förmynderskapen. Emellertid förutsätter lagberedningen, att förmyndarkammaren fortfarande skulle äga bestånd under åtskilliga övergångsår från det den nya lagstiftningen trätt i kraft, på det att erfarenheter må kunna vinnas om den nya organisationens lämpliga anordning och dess anknytning till den gamla organisationen. Ifall under denna tid bouppteckningsavgifterna borttagas, ställes även den förlängda gamla organisationen i ett nödläge, som kan komma att gå ut över de omyndiga på ett mycket kännbart sätt.

Hur denna sak än kommer att ordnas, är behovet sålunda lika stort att efter bouppteckningsavgifternas indragande kunna lämna största möjliga bidrag till överförmynderiet i Stockholm.

En ytterligare anledning till ny kapitalisering av överskottsmedel är penningvärdets fall. Garantifonden representerar icke längre det värde, som den hade före världskriget och ansågs då behöva äga.

Med penningvärdets fall har också följt ökade kostnader för förvaltningen, vartill hänsyn måste tagas, oavsett vilken organisation överförmynderiet erhåller. Den av Kungl. Maj:t den 24 april 1923 fastställda nya lönestaten för befattningshavare hos förmyndarkammaren och rådhusrättens första avdelning i förmynderskapsärenden slutar, inberäknat diverse extra anslag, å ett belopp av 178,160 kronor, varifrån avgår förmyndarkammaren tillkommande årliga sportelinkomster beräknade till 25,000 kronor, vadan lönestatens slutsumma blir 153,160 kronor. Därtill kommer dyrtidstillägg å lönerna, vilket för närvarande utgår med 24 procent eller således avsevärt mindre än som beräknades av förmyndarkammaren i dess yttrande över lagberedningens förslag.

Den i förmyndarkammarens skrivelse år 1917 äskade avsättningens belopp eller hälften av överskottsmedlen är visserligen godtyckligt bestämd. Man kan ock ifrågasätta ett mindre eller ett högre belopp. Rimligt synes emellertid vara, att åtminstone hälften av överskottsmedlen avsättas för att till de omyndiges båtнад oundgängligen trygga den verksamhet, för vilken bouppteckningsavgifterna i första hand disponerats.

Det må bemärkas, att uti förmyndarkammarens instruktion är föreskrivet (4 §), att om garantifonden ej uppgår till tio procent av allmänna fondens tillgångar — vilket den fortfarande gör — så skall den i mån av behov för varje år gottgöras hälften av överskottsmedlen. Garantifonden har också bildats av överskottsmedel, som jämte fondens egen ränta avsatts för ändamålet årligen mellan åren 1864—1897, därvid under tiden 1882—1897 förutom räntan hälften av de årliga överskottsmedlen avsatts till fonden.

Beträffande allmänna barnhusets rättsanspråk hava dessa ingående bedömts i förmyndarkammarens förenämnda skrivelse och även bemötts i andra förmyndarkammarens framställningar till Kungl. Maj:t. Det har därvid framvisats, att barnhuset endast har en sekundär rätt till överskottsmedlen. För övrigt vilar dess med tiden genom egna åtgöranden vidgade uppgift att med houppteckningsavgifter från Stockholm tillgodose hela landet för ett speciellt ändamål uppenbarligen på en ohållbar grund. Det kan icke heller vara annat än omtänksamt, att barnhuset i tid får en bestämd anledning att omlägga sin verksamhet efter de förändrade förhållanden, som även för barnhuset kommer att uppstå genom houppteckningsavgifternas upphävande. Nu läser en omorganisation av barnhusets verksamhet vara påtänkt och förslag till reglemente är redan upprättat för att inom den närmaste tiden underställas regeringen. Denna nya ordning läser emellertid avse icke någon inskränkning i verksamheten utan snarare en utvidgning av densamma till en barnavårdsverksamhet i allmänhet för hela landet. Därmed avlägsnas barnhusets uppgift till både innehållet och omfattningen ännu mer från den ställning barnhuset intog vid de tidpunkter, då den tillförsäkrades allenast förmyndarkammarens »överskottsmedel» såsom bidrag till sin verksamhet.

Skulle emellertid förmyndarkammarens förenämnda framställning ej kunna i hela sin vidd bifallas, får förmyndarkammaren dock erinra om följande.

För det första bör bemärkas, att enligt nu gällande ordning myndlingarna rätteligen äga befogenhet att uppbära hela avkastningen icke blott av deras här förvarade värdehandlingar, utan också med lika fog av deras i förmyndarkammaren insatta kontanta penningar. På grund av hävdvunnen försiktighet med hänsyn till insättning och uttagning av kontanta medel allt efter ränteskillnaden mellan förmyndarkammaren och bankernas räntefot, ha emellertid myndlingarna oftast tillgodoförts ränta till lägre belopp än som faktiskt influtit å deras kontanta medel. Denna försiktighet har också varit betingad av svårigheten att kunna på förhand beräkna vad som kan under årets lopp inflyta i avkastning å de kontanta tillgångarna. Följden har blivit att sålunda uppkommande överskott å myndlingarnes egna tillgodohavanden obehörigen gå till barnhuset på grund av instruktionens formulering (6 §), som påbjuder att alla överskottsmedel utan hänsyn till deras vitt olika natur skola tillfalla barnhuset. I vad mån så skett beträffande överskottet å räntan å omyndiges med fleras egna kontanta medel framgår av följande tablå över omyndiges utlånta medel och den ränta, som gottgjorts de omyndiga för åren 1913—1922.

Å r	Ränta å utlånta medel	Gottgjord ränta	Ränteöverskott	Räntebrist (fylld av garantifondens avkastning)
1913	305,982: 17	298,346: 57	7,635: 60	—
1914	323,661: 13	307,073: 66	16,587: 47	—
1915	326,325: 86	316,875: 26	9,450: 60	—
1916	327,104: 80	316,502: 50	10,602: 30	—
1917	352,380: 58	338,481: 65	13,898: 93	--
1918	367,717: 73	346,020: 84	21,696: 89	--
1919	376,641: 72	377,647: 62	—	1,005: 90
1920	403,355: 22	406,919: 51	—	3,564: 29
1921	426,232: 48	438,776: 84	—	12,544: 36
1922	412,290: 41	365,258: 57	47,031: 84	—

En dylik ordning bör, såvitt förmyndarkammaren förstår, icke vidare få äga rum. Dylika överskott å räntemedel böra egentligen retroaktivt utdelas till myndlingarna, men då detta ur flera synpunkter lär vara en mycket svårlöst sak, bör dylika belopp åtminstone enligt föreskrift i instruktionen läggas till verkets garantifond.

Vad sålunda yttrats om överskott å omyndigas räntemedel, gäller i stort sett även räntan å garantifonden. Dennas tillkomst har skildrats i bilagan till denna framställning. Uti de kalkyler, som förmyndarkammaren på senare tider avgivit till Eders Kungl. Maj:t såsom stöd för begäran om fastställelse av räntefot, har på grund av kalkylernas försiktiga beräkning även måst ifrågasättas att anlita någon del av garantifondens ränta för att utfylla den föreslagna räntesatsen, så att den skulle kunna till myndlingarnas förmån fullt tillämpas. I den mån så ej behöft ske, har sålunda på grund av instruktionens förenämnda summariska stadgande även garantifondens ränta i sin helhet eller till någon del gått till allmänna barnhuset. För 1922 skulle garantifondens beräknade ränta 48,724 kronor 62 öre avhändas de omyndige till främmande ändamål. En sådan ordning bör, enligt förmyndarkammarens uppfattning, icke få vidare upprätthållas. Instruktionen bör ändras åtminstone såtillvida, att även garantifondens ränta, i den mån den ej användes för fondens stadgade uppgifter, skall läggas till kapitalet för dettas ökande och förstärkande. Detta är för närvarande så mycket mer av förhållandena påkallat, som denna fond på grund av penningvärdets fall icke vidare har samma reella värde, som vid den tidpunkt, då fonden fixerades till sitt nuvarande belopp.

Slutligen har en ny inkomst för förmyndarkammaren tillkommit först genom förordningen den 19 december 1916, som trädde i kraft den 1 januari 1917. Därigenom förordnades, att, där omyndig tillhörig egendom, över vilken det tillkommer förmyndarkammaren att utöva vård och inseende, ej tillfallit den omyndige från stärbhus, av vilket, enligt vad särskilt är stadgat, för egendomen utgått bouppteckningsavgift, skulle för nämnda egendom till förmyndarkammaren erläggas en årlig avgift, motsvarande en procent av den omyndiges inkomst av egendomen. Denna förordning har sedan utbytts mot kungörelsen den 18 november 1921, som trätt i kraft den 1 januari 1922. Där-

igenom har förordnats, att till förmyndarkammaren skall erläggas en årlig avgift, motsvarande en procent av den omyndiges eller den frånvarande eller okända arvingens inkomster, såframt fråga är om förmynderskap för omyndig förklarad eller om sådant förmynderskap för minderårig eller godmanskap, som ställts under rådhusrättens tillsyn i samband med inregistrering av bouppteckning, för vilken bouppteckningsavgift ej utgått, eller om förmynderskap för minderårig eller godmanskap, varom tillsynen från annan domstol överflyttats till rådhusrätten.

Av särskilda anledningar har emellertid författningen ansetts faktiskt icke kunna tillämpas förrän från och med den 1 januari 1923, och har beräknats, att efter nämnda dag inkomsten av förvaltningsavgifter böra uppgå till inemot 20,000 kr. årligen. Under de närmast föregående åren har på grund av den tidigare författningen med dess ringare omfattning influtit allenast år 1919 347 kronor 45 öre, år 1920 260 kronor 3 öre, år 1921 308 kronor 10 öre, år 1922 309 kronor 28 öre.

Denna inkomst avser uppenbarligen att användas till bestridande av kostnader för förmyndarkammarens förvaltning, särskilt så vitt rörer omyndiga i stärbhus, från vilka bouppteckningsavgifter ej inflyta. Den skillnad äger dock rum, att i olikhet med bouppteckningsavgifterna, som skola användas till förmyndarkammarens förvaltning i allmänhet, barnhuset ej på grund av någon äldre författning har någon rätt till andel i denna nya inkomst. Det kan nu sägas, att en åtskillnad vid överskottsmedlens fastställande i alla fall icke kan i förevarande avseende äga rum, och att de nya medlens urskiljande eller icke urskiljande ur det samlade inkomstbeloppet endast blir en bokföringsåtgärd. Å andra sidan kan emellertid på grund av dessa inkomstmedels nyssnämnda särställning anledning sägas förefinnas att för tillgodoseende utav den framtida förmyndarvårdens behov i huvudstaden även dessa avsättas till garantifonden tillsvidare för fyllandet av nämnda behov. Förmyndarkammaren får alltså förorda, att så också må ske, under förutsättning att förmyndarkammarens förslag av år 1917 icke bifalles.

I detta sammanhang må erinras, att dessa nya inkomstmedel icke upptagas i 6 § av förmyndarkammarens instruktion, vilken således bör kompletteras i detta avseende.

På grund av vad sålunda anförts får förmyndarkammaren hemställa:

1:o) om bifall till sin framställning av den 26 april 1917 att hälften av förmyndarkammarens överskottsmedel skall tillsvidare avsättas till garantifonden samt att för ändamålet erforderliga ändringar i instruktionen, på sätt av förmyndarkammaren föreslagits, fastställas.

Kan denna framställning icke bifallas, hemställes alternativt:

2:o) att omyndigas samt frånvarande eller okända arvingars överskott å avkastningen av deras kontanta medel, avkastningen av garantifonden i den mån den icke användes för fondens ändamål samt de enligt kungörelsen den 18 november 1921 för vissa fall inflytande avgifterna skola läggas till garantifondens kapital samt att för sådant ändamål uti 5 § i förmyndarkammarens instruktion den 21 juni 1907 orden uti tredje stycket: »varefter 250 kronor årligen tillfalla frimurarbarnhuset och återstoden allmänna barnhusinrättningen i Stockholm» utgå samt instruktionens 6 § första stycke erhåller följande förändrade lydelse:

»Det årliga överskottet av räntan å omyndigas samt frånvarande eller okända arvingars inestående kontanta medel, vad av garantifondens ränta ej användes för fondens ändamål samt den årliga avgift som enligt kungö-

relsen den 18 november 1921 för vissa fall erlägges till förmyndarekammaren skola läggas till garantifonden för dennas förökande. Det överskott å inlutna bouppteckningsavgifter, som efter det förmyndarkammarens förvaltningskostnader blivit ur dessa avgifter betäckta, skall, sedan det frimurarbarnhuset tillerkända årliga anslag, 250 kronor, utgått, under benämningen förmyndarkammarens överskottsmedel tillfalla allmänna barnhusinrättningen i Stockholm, dock efter avdrag av vad på sätt i 4 § säges kan erfordras för fyllande av garantifonden.»

Slutligen hemställes:

3:o) att till instruktionens 5 § måtte tilläggas följande stycke:

4:o) den årliga avgift, som enligt kungörelsen den 18 november 1921 skall för vissa förmyndarskap erläggas till förmyndarkammaren.»

Enligt instruktionen åligger det förmyndarkammaren att innan den 1 juli insända till allmänna barnhuset föregående års överskottsmedel. Det är således angeläget, att Eders Kungl. Maj:ts beslut kan fattas innan den 1 juli 1923. Skulle detta ej medhinnas, hemställes om dispens från instruktionens förenämnda bestämmelser, såvitt rör 1922 års överskottsmedel, intill dess Eders Kungl. Maj:ts yttrande i ärendet hunnit expedieras. Då nämnda överskottsmedel uppgå till 230,476 kronor 53 öre samt förmyndarkammarens första framställning avser avsättande av allenast hälften av detta belopp samt den alternativa framställningen avser en avsättning sammanlagt av allenast 96,065 kronor 74 öre av nämnda års överskottsmedel, så har förmyndarkammaren redan i förskott å berörda överskottsmedel till allmänna barnhuset inlevererat 115,000 kronor.

Stockholm i förmyndarkammaren den 8 maj 1923.

Underdånigst

Carl Lindhagen.

Aug. Ahlberg.

Knut Rydholm.

C. A. R. Lothigius.

Bilaga F.

Till Stockholms samfällda rådhusrätt.¹

I anledning av lagberedningens förslag till ny lagstiftning om förmyndarskap m. m. infordrades för någon tid sedan samfällda rådhusrättens utlåtande. Därförinnan bereddes förmyndarkammaren och rådhusrättens första avdelning för förmyndareärenden tillfälle att yttra sig. Med anledning därav avgav förmyndarkammaren och avdelningen ett yttrande, som bland annat i främsta rummet innefattade en granskning av lagberedningens förslag till förmyndarkammarens avskaffande. Samfällda rådhusrätten återopade sedan såsom sitt eget utlåtande i ärendet i huvudsak innehållet i det sålunda avgivna yttrandet.

Härefter har förmyndarkammaren och rådhusrätten ansett sig böra i skrivelsen den 5 november 1923 till Konungen ytterligare komplettera den ovannämnda framställningen. Då det emellertid ifrågasatts kunna vara lämpligt att samfällda rådhusrätten utläte sig även om den sålunda tillkomna utredningen, varder densamma härmed överlämnad till samfällda rådhusrätten för det yttrande, som skrivelsen kan anses föranleda.

Det har emellertid från vederbörande föredragande inför lagrådet framhållits vara önskligt erhålla ett bestämt uttalande från förmyndarkammarens sida, huruvida den vore beredd att *övertaga alla de åligganden, som enligt förslaget skall påvila överförmyndare, samt med avseende å deponerade handlingar fullgöra alla de förpliktelser, som enligt förslaget skulle åligga bankernas notariatavdelningar*. Med anledning härav vill förmyndarkammaren framhålla, att den utredning, som förekommer i förmyndarkammarens senast avlätna skrivelse, är byggd på förutsättningen, att förmyndarkammarens nuvarande organisation skulle väsentligen vara tillfyllest och sålunda kunna bibehållas.

Anses emellertid den undantagsställning, som med förmyndarkammarens bibehållande skulle äga rum för huvudstaden, icke kunna förenas med befrielse för förmyndarna och det allmänna från åtskilliga nya kontrollbestämmelser, som enligt förslaget skulle utövas av överförmyndare, så är förmyndarkammaren naturligtvis beredd att övertaga även denna kontroll, även om det kan ifrågasättas, huruvida den ej åtminstone för huvudstaden innebär åtskillig av förhållandena ej tillräckligt påkallad överorganisation.

Vad härefter angår den vidgade befattningen, som ifrågasatts även för huvudstaden beträffande värden av de värdehandlingar, som enligt förslaget skulle deponeras i notariatavdelningar, så finnes givetvis icke heller i detta avseende något hinder för att förmyndarkammaren övertager jämväl en sådan förpliktelse.

Förmyndarkammaren har endast velat betona, att det synes förmyndarkammaren icke vara av behovet påkallat att pålägga förmyndarvärden i huvudstaden flera förpliktelser och skapa därav föranledd större organisation än

¹ Samfällda rådhusrätten (13 av 24 ledamöter närvarande) beslöt den 23 november 1923 att i huvudsak ansluta sig till vad i denna skrivelse anförts.

som kan anses vara av skäligt behov påkallad. Förhållandena ställa sig naturligt helt olika i fråga om den stora landsorten, för vilken beredningens förslag närmast är avsett. Där behöva de på andra orter, än där notariatavdelningen är belägen, boende förmyndare ett större bistånd än förmyndarne i huvudstaden. Allra minst bör man påtvinga huvudstadens förmyndare en handräckning, varmed de till stor del kanske icke kan anse sig betjänta, utan bör i sådana fall ankomma på förmyndares önskan, huruvida en sådan handräckning bör lämnas eller icke. Såsom redan anmärkts erhålla förmyndarna i huvudstaden exempelvis på en gång samtliga kuponger, som förfalla det följande kalenderåret på de omyndigas värdehandlingar. Sedan uttaga de med lätthet, på de för den bekvämaste ställena och tiderna, de utfallande utdelningarna. En del förmyndare skulle säkerligen anse det vara obekvämt för dem, om de måste underkasta sig en annan dem påtvingad ordning. Då förmyndarkammaren i alla händelser ifrågasatt enahanda avgäld för förvaring av omyndigas värdehandlingar, som enligt förslaget skulle tillkomma bankernas notariatavdelningar, beror detta därpå, att genom förmyndarkammarens bibehållande befrias förmyndarna å andra sidan från en hel del besvär, som den tillämnade ordningen genom sin splittring av instanserna måste medföra.

I vad mån de ökade utgifter, som med ovannämnda åtagande skulle tillkomma förmyndarkammaren såväl såsom överförmyndare som i egenskap av förvarare av värdehandlingar, kan detta icke närmare angivas förrän efter vunnit erfarenhet. Så länge bouppteckningsavgifterna ännu, såsom det antages tio till femton år framåt, komma att upptagas, möter självfallet ingen som helst svårighet för förmyndarkammaren att gå i land med de ökade kostnader, som kunna uppstå. Men även efter bouppteckningsavgifternas eventuella avskaffande lämnar den stat, förmyndarkammaren nu framlagt, en så vid marginal till förmån för inkomstsidan, att ej heller för framtiden någon tvekan om möjligheten att ikläda sig de nya besvärerna bör kunna uppkomma. Vid tiden för bouppteckningsavgifternas avskaffande bör för övrigt erfarenhet hava hunnit vinnas, och frågan om förmyndarkammarens bibehållande eller avskaffande bör då kunna med en större tillförlitlighet avgöras.

Om förmyndarkammaren emellertid skall tillåta sig någon förmodan om de blivande kostnadernas storlek, synes förmyndarkammaren, på grund av vad som anförts, redan nu sannolika skäl föreligga, för att dessa kostnader ej torde bliva av någon synnerlig betydelse.

Stockholm den 23 november 1923.

Carl Lindhagen. Aug. Ahlberg. Knut Rydholm.

C. A. R. Lothigius. Atle Eriksson.

Bilaga 6.**P. M.**

rörande § 2 i förslag till lag om vård av omyndigs värdehandlingar.

Mom. 1.

Förmyndarkammaren har alltid tillsett, att ifrågavarande slags värdehandlingar varit registrerade å myndlingen, innan desamma mottagits till förvaltning av förmyndarkammaren. Inregistreringar torde endast i ringa grad kräva ökat arbete inom förmyndarkammaren.

Mom. 2.

Liggare över hos förmyndarkammaren förvarade obligationer med särskilda upplägg för varje slag, utvisande för varje myndling hans obligationer med angivande av nummer, finnes sedan många år tillbaka upplagd. Likaledes finnes en liggare över hos förmyndarkammaren förvarade aktier med angivande för varje aktiebolag, vilka myndlingar äga aktie eller andel i bolaget. Kupongerna hava hittills klippts i slutet av varje år för hela följande året och hämtats hos förmyndarkammaren av förmyndaren en gång om året för varje myndling för samtliga myndlingens värdehandlingar, varefter förmyndaren själv lyft utdelningen. Skulle förmyndarkammaren ombestyrta lyftandet av räntor eller utdelningar torde en förfallobok behöva upprättas, vilken med ledning av nämnda liggare synes utan alltför stort besvär kunna åstadkommas. Lyftandet av ifrågavarande räntor och utdelningar kan därpå ske hos något av de större bankernas kontor, där förmyndarkammaren har löpande räkning. Bokföringen av de lyftade beloppen torde kräva avsevärt ökat arbete. Emellertid kan nog antagas, att många förmyndare komma att, såsom hittills, själva avhämta sina kuponger och ombestyrta lyftning för att använda medlen till myndlingarnas underhåll.

Beträffande omyndiges depositionsbevis lyfter förmyndarkammaren förfallna räntor å dessa bevis och tillhandahåller sedan förmyndaren dessa räntemedel. För detta ändamål upprättar förmyndarkammaren erforderliga förteckningar.

Mom. 3.

Hos förmyndarkammaren hava sedan lång tid tillbaka förts anteckningar (särskild liggare) över utlottade eller uppsagda obligationer, och har förmyndare, som försummat att utbegära dylik obligation, underrättats om förhållandet av förmyndarkammaren. Betalning för dylika obligationer har förmyndaren själv uppburit. Skulle betalningen framdeles uppbäras genom förmyndarkammaren, torde det härigenom för förmyndarkammaren ökade arbetet ej bliva vidare avsevärt.

Mom. 4.

Därest utöver kungörelsen i allmänna tidningarna och den underrättelse, som vederbörande bolag alltid i dylika fall sänder sina aktieägare eller lottägare, skulle erfordras underrättelse till förmyndaren genom förmyndarkam-

maren, torde dylik underrättelse kunna ske genom ifyllande av tryckta blanketter eller översändande av från vederbörande bolag rekvirerade cirkulär utan allt för mycket tidsödande besvär, därest i den nyupprättade förfalloboken förmyndarens namn och adress angivits. Som flertalet bolag, däri härvarande omyndiga äga aktier eller lotter, ha sitt säte här i staden, torde nyteckning och övrigt i momentet avsett biträde därmed kunna verkställas av förmyndarkammaren direkt hos bolaget eller den av bolaget för ändamålet anlitate banken, genom vilken försäljning av teckningsrätter även kan äga rum. Det ökade arbetet härigenom för förmyndarkammaren torde endast under tider av högkonjunktur bliva av mera avsevärd betydelse och kunna då utföras å övertid eller genom anlitate av extra arbetskrafter.

Mom. 5

gäller detsamma som sagts under mom. 4.

Mom. 6.

I detta mom. avsedda arbete med uppbärande av betalning, då sådan frivilligt hos förmyndarkammaren erlagts, har hittills verkställts av förmyndarkammaren. Enskilt krav vid utebliven betalning och uppsägning har däremot hittills påvilat förmyndare, förutom i enstaka fall, då på förmyndarens begäran förmyndarkammaren genom sin kurator verkställt indrivning. På grund av utav förmyndarkammaren tillämpade försiktiga bestämmelser om placering hava emellertid krav och uppsägning mera sällan behöft ifrågakomma. Det ökade arbete, som genom momentets bestämmelser skulle drabba förmyndarkammaren, torde därför icke bliva alltför betungande.

Mom. 7.

Som jämte förmyndarkammaren ej skall finnas överförmyndare, innebär momentet för förmyndarkammaren endast underrättelser åt förmyndaren, men torde även arbetet med dessa underrättelser kräva en avsevärd korrespondens.

Mom. 8 och 9.

I dessa moment avsedda arbeten ombesörjas redan av förmyndarkammaren, som även underrättar vederbörande om offentliga stämningar i konkurs-, arva- och årsstämmningsmål.

Som av ovan sagts framgår, erfordras icke någon vidlyftigare omorganisation av förmyndarkammarens kammarkontor för fyllande av de i förestående § 2 omförmälda uppgifter. Dylik omorganisation kan utan svårighet ske med förebild av den organisation, som redan finnes genomförd för härvarande större bankers notariatavdelningar. För förmyndarkammarens kammarkontor torde förslaget medföra avsevärd arbetsökning särskilt i bokföring och korrespondens. Dess personal torde särskilt för nämnda ändamål behöva ökas med, såvitt man kan förutse, ett antal av omkring tre personer. Däremot torde arbetet å assessorernas expeditioner i förmyndarkammaren genom förslagets genomförande med förmyndarkammarens bibehållande något minskas.

Stockholm den 15 mars 1924.

Knut Rydholm,

t. f. assistent (ledamot) i förmyndarkammaren.

Birger Åberg,

t. f. kamrerare i förmyndarkammaren.

Bilaga H.

Protokoll vid sammanträde med styrelsen för Sveriges advokatsamfund å sekreterarens kontor i Stockholm tisdagen den 26 september 1922.

Närvarande: Herrar Forssner, ordförande, Leman, Fürstenberg, Huselius, Stjernstedt, Henriques, Tjerneld, Lagerström och Themptander.

§ 2.

Sedan Kungl. Maj:t berett samfundets styrelse tillfälle att avgiva yttrande över lagberedningens förslag till lag om förmynderskap m. m. föredrogs ett av advokaterna Gunnar Collin, Tom Forssner, Georg Stjernstedt och Sven Themptander utarbetat förslag till yttrande, vilket förslag efter en del jämkningar av styrelsen godkändes.

Som ovan
Sven Themptander.

Till Konungen.

Sedan styrelsen för Sveriges advokatsamfund beretts tillfälle att inkomma med underdånigt yttrande över av lagberedningen avgivet förslag till lag om förmynderskap m. m., får styrelsen härmed i underdånighet anföra följande:

I förslaget till lag angående införande av lagen om förmynderskap, § 13, föreslås avskaffande av Stockholms förmyndarkammare.

Avskaffandet av förmyndarkammaren och dess ersättande med överförmyndare kan näppeligen antagas medföra några fördelar, men däremot rätt avsevärda nackdelar. Splittrandet av de funktioner, som nu äro förenade hos dubbelinstitutionen Stockholms rådhusrätts första avdelning — förmyndarekammaren, på icke mindre än tre, till olika platser förlagda institutioner: förmyndardomstolen — överförmyndaren — banken måste komma att för förmyndaren medföra ett väsentligt ökat besvär, i sin mån bidragande till, att den redan förefintliga obenägenheten att åtaga sig förmynderskap ytterligare ökas. Någon motsvarande fördel står knappast att påvisa, ty säkerligen skulle förmyndarkammaren efter vederbörlig modernisering även som penningförvaltande myndighet erbjuda de omyndiga minst samma fördelar som bankerna. Förmyndarkammaren torde erbjuda lika stor säkerhet för de insatta medlen och måste väl genom sin speciella organisation få antagas i förvaltningshänseende mera ägnad att tillgodose de speciella krav, som enligt förslaget till lag om vård av omyndigs värdehandlingar måste ställas på vård och förvaltning av sådana handlingar. Får man sålunda utgå från, att förvaltningen kan ordnas på fullt tillfredsställande sätt, måste, med hänsyn till att förmyndarkammarens rent kontrollerande verksamhet hitintills icke givit anledning till anmärkning, anses önskligt, att den allt fortfarande bibehålles, därest icke kostnadsfrågan — mot förmodan — skulle lägga oöverstigliga hinder i vägen därför.

Systemet med förmyndarkammaren är enligt styrelsens mening så pass överlägset, att vi ifrågasätta, om det ej vore lämpligt att upprätta förmyndarkammare även i vissa andra städer, vilkas folkmängd är så stor, att de med en dylik åtgärd förenade kostnaderna låta sig försvara.

Underdånigst:

Styrelsen för Sveriges advokatsamfund.

Tom Forssner.

Sven Themptander.

Stockholm den 26 september 1922.

Förteckning över innehållet i motionen.

	Sid.
Allmän erinran	1
<i>Den allmänna kontrollen i förslaget.</i>	
Deposition av värdehandlingar och kontant kapital	1
Kontrollen i övrigt	2
<i>Stockholms förmyndarkammare.</i>	
Överblick	3
Fördelarna av förmyndarkammarens bibehållande	4
Erinringar mot förmyndarkammarens bibehållande	8
Provisoriet m. m.	8
<i>Lagförslaget i övrigt</i>	11
<i>Yrkanden</i>	12
<i>Bilagor:</i>	
Förmyndarkammarens och rådhusrättens första avdelnings infortrade utlåtande över förslaget den 17 december 1921 (Bil. A.).....	15
Nytt yttrande av förmyndarkammaren och rådhusrätten den 5 november 1923 (Bil. B.)	31
Fördelning av kostnaden för rådhusrättens första avdelning för förmyndarärenden och förmyndarkammaren (Bil. C.)	38
Förmyndarkammarens skrivelse den 26 april 1917 rörande garantifonden och dess förstärkning med överskottsmedel m. m. (Bil. D.)	40
Förmyndarkammarens skrivelse den 8 maj 1923 i enahanda syfte m. m. (Bil. E.).....	48
Förmyndarkammarens skrivelse den 23 november 1923 om ifrågasatt utvidgning av förmyndarkammarens verksamhet (Bil. F.)	55
Jämförande promemoria rörande andra § i förslaget till lag om vård av omyndigs värdehandlingar (Bil. G.)	57
Utlåtande av styrelsen för Sveriges advokatsamfund, såvitt det avser förslaget om avskaffande av Stockholms förmyndarkammare (Bil. H.) ...	59